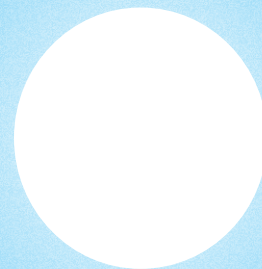

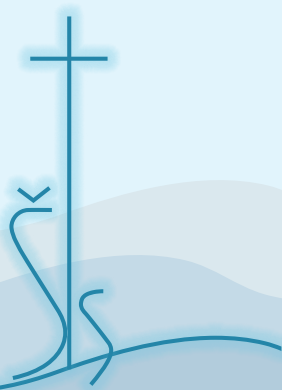
God. 2019./XLIX.

Br. 3/194

ODJECI

iz života Provincije Presvetog Srca Isusova
Školskih sestara franjevnaka – Split, Lovret

ODJECI

iz života Provincije Presvetog Srca Isusova
Školskih sestara franjevnika – Split, Lovret

God. 2019./XLIX.

Br. 3/194

Sadržaj

Riječ uredništva.....	3
Riječ provincijske predstojnice	5

IZ GENERALATA

Poruka Devetoga susreta odgojiteljica i Prvog susreta sestara s privremenim zavjetima.....	6
--	---

IZ PROVINCIJALATA

Mjesečne duhovne obnove i odgojno-obrazovni sastanci.....	9
Duhovne vježbe 2020.	14
Godišnji raspored sestara	15
Sa sjednice Provincijske uprave	21
Obavijesti	21

ZBIVANJA I OSVRTI

Ljetni kamp za djevojke.....	24
Gospodine, što hoćeš da učinim?	25
Proslava Gospe od Otoka i porcijunkulski oprost	26
Obnova zavjeta	27
Siguratino slavlje.....	28
Zatvaranje Jubilejske godine: Zagreb – Maribor	31
Gospodin mi daje sestre	32
Susret sestara s privremenim zavjetima.....	33
Na Božjem dlanu	34
Godina jubileja – dan oprosta	35
Dan slavlja i rastanka.....	35
Sastanak Provincijske uprave s kućnim predstojnicama.....	36

Iz dječjih vrtića.....	38
Izlet redovnica Splitsko-makarske nadbiskupije.....	39
Bogom povezani.....	40

JEKA IZ AFRIKE

Zahvala Gospodinu za jubilej.....	42
Iskorak prema novom izazovu.....	43
Gospodin mi učini djela velika, ime je Njegovo sveto!.....	43
Gereza sio kaburi.....	44

NAŠI POKOJNICI

S. M. Zvezdana Pera Bajan.....	46
Sestre naše Družbe.....	48
Rodbina sestara.....	48
Zahvale.....	48

PRILOZI

Poruka pape Franje za Svjetski dan misijâ 2019.....	50
Aperuit illis.....	53

Riječ uredništva

Nada koja se iščitava iz zbivanja i osvrta ovog broja provincijskog glasila i proizlazi iz susreta upriličenih ususret kao i o zatvaranju Jubilejske godine Družbe, opravdano se može uvrstiti u značajniji poticaj koji premošćuje prostor i prožima vrijeme u kojemu živimo.

Poruka dvaju prvijenca: prvog susreta sestara s privremenim zavjetima i prvog Simpozija na razini Družbe, može se sažeti u važnost *odnosa i povezanosti s Bogom* iz kojih proizlaze svi naši odnosi. Sličnu dimenziju imaju i prilozi o prvim redovničkim zavjetima, obnovi zavjeta kao i oni koji govore o razmjeni iskustva dijeljenja onoga što imamo i jesmo s onima kojima smo poslani. Upravo zbog isprepletenosti događanja istih ili sličnih povoda, rubrika *Jeka iza Afrike* ovaj put kao da se „razliježe“ rubrikom *Zbivanja i osvrti*.

Zabilježili smo i odlazak naših sestara, roditelja i nama bliskih osoba koje sada spavaju *snom mira*. Osvjedočivši se po ne znamo koji put kako smrt sve zaustavlja, neminovno je ne preispitati vlastiti život u svjetlu uskrsnuća i moliti Uskrsloga da nam umnoži vjeru.

Kroz ovogodišnji ciklus mjesečnih duhovnih obnova i odgojno-obrazovnih sastanaka, „razlomljen“ u teme koje donosimo u ovom broju, odvažimo se *Doći i vidjeti* – prepoznati i s pouzdanjem u Božju providnost utirati povijesni hod Družbe.

Vaše sestre iz uredništva!

Riječ provincijske predstojnice

Drage sestre!

Pred nama je nova školska godina, dragocjeni milosni dar vremena povjerenog nam na njivi Gospodnjoj. Nadam se da smo okrijepljene, spremne i oraspoločene za služenje braći i sestrama. Spremnost znači otvoriti srce i ispružiti ruke prema onima koji nas očekuju na svojim putovima: malenima i prezrenima čija je potreba očita, ali i onima zaogrnutim u prozirnu odjeću samodostatnosti ispod koje zjape praznine još nepronađenog smisla. Franjevačkom pozornošću, suosjećajnošću i pronicljivošću žene trudimo se prepoznati dubine svakog ljudskog srca i njegovu (ne)izgovorenu potrebu.

Pomažući im u konkretnom, nemojmo zaboraviti donijeti im Kruh koji će ih trajno hraniti i Vrelo koje im osigurava životnost i plodnost. Bez njega u središtu našeg srca i djelovanja, utjehe koje pružamo bit će više-manje lažne i naše molitve isprazne. Stavljajući sebe, svjesno ili nesvjesno, ili nešto drugo na mjesto Svjetla, zamračujemo Istinu, zatrpavamo Put i gušimo Život. Ne samo da ne privodimo izgubljene nego i same lutamo maglovitim bespućima. A početak pravog puta je u središtu našeg bića: u našem pročišćenom i poniznom

Spominjimo se Gospodinove djelatnosti u povijesti Družbe koja je temelj našeg redovničkog sestrištva i traži od nas da se odgovorno skrbimo za njegovu budućnost. Puštajmo da nas vodi. Koračajmo s njim i kroz predstojeće tjesnace i strmine koje će nas možda zakratko ispunjavati malodušnošću i tjeskobom, ali u perspektivi nade.

scrcu, u nutarnjoj tišini, u otvorenom uhu, u ruci koja se otvara milosti kako bi je dijelila drugima i u riječi koja zahvaljuje. Jednostavno, u povratku Ocu koji čeka.

mu po zavjetima već predale. Puštajmo da nas vodi. Koračajmo s njim i kroz predstojeće tjesnace i strmine koje će nas možda zakratko ispunjavati malodušnošću i tjeskobom, ali u perspektivi nade.

Zaključivši slavlje Jubilarne 150. godišnjice djelovanja naše Družbe, prisjećajmo se svega puta kojim nas je Gospodin vodio (usp. Pnz 8,2). Spominjemo se Božjeg zahvata u povijesti Družbe koja je temelj našeg redovničkog sestrištva i traži od nas da se odgovorno skrbimo za njegovu budućnost. Svako vrijeme pred naše redovništvo postavlja isti zahtjev: potpuno se predati Bogu po zavjetima, u zajednici. Znamo da plodnost i prepoznatljivost naše zajednice ovisi o življenoj vjeri koju ugrađujemo u naše međuodnose. U mjeri u kojoj dozvoljavamo Bogu da bude Gospodar našeg života i povijesti, On će i biti. Ne oduzimajmo mu ono što smo

Ove godine, započinjemo trogodišnju pripravu proslave stogodišnjice naše Provincije te ćemo pod geslom *Dođi i vidi* nastojati *iznalaziti načine kvalitetnije suradnje i dijeljenja naše karizme s laicima* (Poslane svijetu, Provincijski plan 2017.-2022., str. 15). Sestrinski vas pozivam da osnažujemo naše zajedništvo te zauzetije predstavljamo Zajednicu narodu kojem smo poslani, ali i s jednakim žarom radimo na unutarnoj duhovnoj obnovi. U tomu neka nas prati poticaj i blagoslov svetoga Franje Asiškoga.

Mir vam i dobro.

s. Andrea Nazlić, provincijska predstojnica

IZ GENERALATA

Prot. n. 2669/2019

Grottaferrata, 19. rujna 2019.

Svim sestrama Družbe

Predmet: Poruka Devetoga susreta odgojiteljica i Prvoga susreta sestara s privremenim zavjetima

Drage sestre!

Tijekom Jubilarne godine naše Družbe živjele smo brojna slavljenička događanja i susrete koji su snažili naše zajedništvo. Među njima je i *Deveti susret odgojiteljica* i *Prvi susret sestara s privremenim zavjetima* na kojemu je sudjelovalo šezdeset sestara iz različitih provincija i Rimske regije.

Dani od 17. do 24. kolovoza, u Št. Petru, bili su vrlo intenzivni, ispunjeni radosnim iskustvom našega *biti zajedno*, slušanja i promišljanja, molitve i hodočašća, milosno vrijeme za sve nas koje smo u tome sudjelovale. Želja nam je da donesu plodove u životu svake sudionice, na dobro sestara s kojima živimo, naših zajednica i cijele Družbe.

S tom željom šaljem vam *Poruku* naših mladih sestara i njihovih odgojiteljica. Neka nam pomogne prepoznavati znakove Božje ljubavi u našem zajedničkom hodu u svakodnevnicu i svima bude poziv da uvijek iznova otkrivamo ljepotu i uzvišenost redovničkog zajedništva te ga živimo s obnovljenom radošću i zalaganjem.

Sve vas srdačno i sestrički pozdravljam.

s. M. Klara Šimunović
vrhovna predstojnica

Deveti susret odgojiteljica i prvi susret sestara s privremenim zavjetima

Poruka svim sestrama Družbe

Poput sv. Franje kličemo: *Gospodin mi dade sestre!* Bijaše to geslo Devetoga susreta odgojiteljica i Prvoga susreta sestara s privremenim zavjetima naše Družbe, koji je održan od 17. do 24. kolovoza 2019. u samostanu naših sestara Austrijske provincije, u mjestu St. Peter, St. Jakob im Rosental.

Tijekom susreta, mi sestre sudionice, imale smo milosnu prigodu obogatiti se dubljim iskustvom zajedništva živeći bogatstvo različitosti i povezanosti u Gospodinu. Svjesne svojih manjkavosti i ljudskih slabosti, posvijestile smo *kako je lijepo kao sestre zajedno živjeti* (usp. Ps 133,1). Iznova smo otkrivale veličinu poslanja na koje nas Bog poziva. Želimo i vas, drage sestre, učiniti dionicama našega susreta kako bi iskustvo koje smo mi doživjele koristilo svima nama za rast u redovničkom zajedništvu i sestrinstvu.

Naše zajednice su povlaštena mjesta susreta s Božjom neizmjernom ljubavlju koja se najčešće očituje u vrlo konkretnim stvarnostima i događajima, a ponajviše u našim sestrama. Stoga smo zahvalne za postojanu oslonjenost na Boga u kojemu se utemeljuju i naši međusobni odnosi.

Iz iskrenog odnosa i povezanosti s Bogom proizlazi i naš odnos prema drugim ljudima i stvorenjima. To nas čini bićima odnosa, koja samo u zajedništvu s Njim i drugim ljudima mogu ostvariti sebe, svoj život i svoje poslanje. Osobe koje ostvaruju zajedništvo međusobno su povezane, a zadržavaju svoju posebnost. Upravo takvu dinamiku jedinstva i različitosti otkrivamo u otajstvu Presvetoga Trojstva u kojemu naše sestrinstvo ima svoj izvor i temelj (usp. *Konstitucije* 36). Sestrinstvo je nezasluzeni dar. Ono se ne zasniva samo na horizontalnoj dimenziji življenja, neophodna je i vertikalna dimenzija. Živeći autentične odnose potpuno ukorijenjene u Kristu, svjesne dimenzije darovanosti svake od nas, u međusobnom prihvaćanju i poštovanju pozvane smo trajno pronalaziti načine da se sve naše sposobnosti i darovi ujedinjuju te postaju bogatstvo za cijelu zajednicu.

Svjesne smo da *same ne znamo, nismo i ne možemo sve*. Drugi nam je potreban. S tom sviješću možemo prihvatiti da nam je potrebna sestra, koja ima svoje dostojanstvo i nepovrljivu vrijednost.

Ako smo jedna drugoj Božji dar, a to jesmo, onda među nama trebaju biti na prvom mjestu odnosi međusobnog uvažavanja. Ne trebamo se bojati vlastite krhkosti i ranjivosti, nego spremno trajno raditi na sebi, osobno rasti i pomagati sestri da raste. Jer, ako trpi jedan ud – moja sestra, trpi i cijelo tijelo – moja zajednica.

Naše zajednice trebaju biti satkane od dubljih odnosa i bliske povezanosti kakva je karakteristična za braću i sestre, gradeći ih iskrenim dijalogom i pažljivim međusobnim ophođenjem. Na taj se način stvara prikladno ozračje u kojem će se svaka od nas osjećati prihvaćenom. Ne smijemo dopustiti da nezreli odnosi razgrađuju naše zajedništvo i štete našoj duši. Naše zajednice ne smiju postati samo „organizacije“ u kojima je najvažnije da se odrade svi poslovi. Sestrinstvo je bogatstvo u kojemu se učimo ljubiti, nositi jedna drugu,

blago opominjati i velikodušno opraštati, hoditi u međusobnom povjerenju, a nadasve moliti jedna za drugu. Pozvane smo od Boga, koji je neizmjerena dobrot, da nezavidno iskazujemo milosrđe i ljubimo slobodna srca. Naše sestrinstvo nije samo *davati*, nego i *pitati*, *otkrivati svoju potrebu* sestri s kojom živim (usp. *Pravilo i život* 23). Važno je slušati, promatrati i biti prisutna u zajednici sa sestrama. Tako ćemo se međusobno više upoznavati i otkrivati bogatstvo koje se krije u nutrini svake sestre.

Neophodan je trajan odgoj svake od nas po kojemu se oblikuje i izgrađuje naš identitet. Zajednica je povlašćeno mjesto odgoja i sve smo je pozvane trajno izgrađivati, međusobnom suradnjom stvarati zdravo obiteljsko ozračje. Zajednica je dar i odgovornost za koju trebamo zahvaljivati Gospodinu. Bogatstvo autentičnoga života u zajednici pomaže da ostanemo vjerne Gospodinu i hrabre u prihvaćanju odgovornosti i slobode koju posjeduje svaka od nas. Nastojeći se suobličavati Kristu, pozvane smo vjerno prenositi duh karizme Družbe u našim zajednicama, Crkvi i svijetu, radosne zbog ljepote i uzvišenosti dara sestrinstva.

Da bismo ovo mogle činiti potrebno je vraćati se *na izvore* i oslušivati što Bog želi od nas. Stoga, srce svake zajednice treba biti Euharistija, riječ Božja izvor jedinstva, a zajednička molitva snaga koja nas povezuje u jedno.

Tako živeći, bit ćemo *žene zajedništva*, autentični svjedoci uzvišenosti zajedništva koje se živi u daru sestrinstva.

IZ PROVINCIJALATA

Br. 224/2019.

Split, 1. kolovoza 2019.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Mjesečne duhovne obnove i odgojno-obrazovni sastanci

Drage sestre!

Dostavljam vam teme mjesečnih duhovnih obnova i odgojno-obrazovnih sastanaka za 2019./20. godinu pod naslovom *Dođi i vidi* koje su razradile članice provincijskog Vijeća za duhovnost.

Ponuđeni biblijski tekstovi, dokumenti crkvenoga učiteljstva, franjevačke duhovnosti i baštine naše Družbe pomoći će nam ponovo posvijestiti duboko središte osobnoga života, tamo gdje motivacija našega života s Učiteljem, kao njegovim učenicama, nalazi svoj smisao i istinu (usp. *Radujte se*, 6). Pozvane smo iskustvo svoje ukorijenjenosti u Bogu svjedočiti u vlastitoj zajednici i prenositi ga drugima otkrivajući 'mistiku' zajedničkoga življenja, služeći se također mogućnostima koje nam pružaju moderna sredstva komunikacije (usp. *Evangelii gaudium*, 87).

Neka naše kuće budu mjesta molitve, zajedništva i dijeljenja duhovnih dobara (usp. *Vjernost karizmi u životu i poslanju*, str. 12). Pratio nas zagovor našega svetoga oca Franje.

Mir vam i dobro!

s. Andrea Nazlić, *provincijska predstojnica*

Dodi i vidi!

Mjesečne duhovne obnove i odgojno-obrazovni sastanci 2019./2020.

LISTOPAD: **Nisam li ja apostol?** (1 Kor 9,1)

“Pozvani smo u svakoj životnoj dobi ponovno posvijestiti duboko središte osobnoga života, tamo gdje motivacija našega života s Učiteljem, kao njegovim učenicima i učenicama, nalazi svoj smisao i istinu.”
(*Radujte se*, 6)

Rječnik biblijske teologije, izabranje, st. 372-373; poziv, st. 943-947; apostoli, st. 27-30; učenik, st. 1375-1378.

Radujte se, 5-6.

Identitet i poslanje brata redovnika u Crkvi, 28, 36, 40.

Naviještajte, 38-41.

Bit ćete mi svjedoci sve do kraja zemlje (Dj 1,8), 12.

Ljubav nas Kristova obuzima, 32.

STUDENI: **A svi ste vi braća i sestre** (usp. Mt 23,8)

“...osjećamo izazov da otkrijemo i prenosimo ‚mistiku‘ zajedničkog življenja ... da zakoračimo u vode toga oceana koji se, premda kaotičan, može pretvoriti u pravo iskustvo bratstva...”
(*Evangelii gaudium*, 87)

Evangelii gaudium, 87-92.

Identitet i poslanje brata redovnika u Crkvi, 8, 11, 21, 24, 26.

Naviještajte, 25-29.

Ekonomija u službi karizme i poslanja, 16-17, 36.

Pravilo i život, 23-24.

Odredbe, čl. 44.

Ljubav nas Kristova obuzima, 6-7, 12, 16-17.

M. Similijana Kodrič - M. Natalija Palac, *Školske sestre franjevske Krista Kralja. Prilog proučavanju duhovne baštine*, str. 92-94.

PROSINAC: **Zdravo, sveta Bogorodice!**

“U tebi je bila i jest sva punina milosti i svako dobro.”
(sv. Franjo Asiški)

Rječnik biblijske teologije, milost, st. 545-546; Marija, st. 515-517.

Katekizam Katoličke Crkve, 484-495.

Franjevački izvori, *Pozdrav Blaženoj Djevici Mariji*, str. 92; *Prvi životopis sv. Franje*, str. 292-293.

Fra Rozo Brkić, *Križ svetog Damjana*, str. 24-25.

Anton Rotzetter - Thaddee Matura, *Živjeti evanđelje s Franjom Asiškim*, str. 114, 124-126.

Osnovni tečaj o franjevačkoj misionarskoj karizmi, *Prva lekcija*, str. 6, 17-19.

SIJEČANJ: **Božje smo suradnice** (usp. 1 Kor 3,9)

“Naša je zadaća upoznati karizmu, živjeti je i prenositi, osobno i kao zajednica.
Ne smijemo zaboraviti da je karizma dar Crkvi i da nas to poziva na odgovornost.”
(*Ljubav nas Kristova obuzima*, 25)

Vita consecrata, 36-37, 54-58, 73.

Bratski život u zajednici, 45-46.

Identitet i poslanje brata redovnika u Crkvi, 9, 38.

Naviještajte, 53.

Konstitucije, čl. 2, 56-57.

Ljubav nas Kristova obuzima, 23-27.

Bit ćete mi svjedoci sve do kraja zemlje (Dj 1,8), 13-16.

Anton Rotzetter - Thaddee Matura, *Živjeti evanđelje s Franjom Asiškim*, str. 37-38.

VELJAČA: **Biti duhovni dom** (usp. 1 Pt 2,5)

“Neka naše kuće budu otvorene puku i tako postanu
mjesto molitve i dijeljenja duhovnih dobara.”
(*Vjernost karizmi u životu i poslanju*, str. 12)

Vita consecrata, 39, 42, 93-94, 103.

Istražujte, 13.

Identitet i poslanje brata redovnika u Crkvi, 7.

Pravilo i život, 8; *Konstitucije*, čl. 23, 26-30, 51.

Statut Provincije, čl. 42.

Bit ćete mi svjedoci sve do kraja zemlje (Dj 1,8), 7-10.

OŽUJAK: **Ti si naša ljubav**

“Presveti Gospodine, htio bih te ljubiti... Predao sam ti cijelo svoje srce i svoje tijelo,
jako želim još više učiniti za tvoju ljubav. Kad bih samo znao.”
(Iz molitve *Absorbeat*)

Evangelii gaudium, 264-267.

Vita consecrata, 75.

Identitet i poslanje brata redovnika u Crkvi, 13.

Franjevački izvori, *Hvale Bogu višnjemu*, str. 114-115; *Veći životopis svetog Franje*, str. 960-962.

Ljubav nas Kristova obuzima, 2-4.

Fra Rozo Brkić, *Križ svetog Damjana*, str. 12, 15, 26, 36-37.

Anton Rotzetter - Thaddee Matura, *Živjeti evanđelje s Franjom Asiškim*, str. 116-117, 122-123.

TRAVANJ: **Dođite i vidjet ćete** (Iv 1,39)

“Ne bojte se pokazati radost što ste odgovorili na Gospodinov poziv...”
(*Radujte se*, 10)

Vita consecrata, 64, 109.

Gaudete et exsultate, 122-128.

Bratski život u zajednici, 27-28.

Radujte se, 1, 3, 10.

Naviještajte, 40.

Identitet i poslanje brata redovnika u Crkvi, 29.

Statut Provincije, čl. 70.

Giambattista Montorsi, *Klara Asiška - učiteljica života*, str. 139-142.

Ivan Dugandžić, *Učitelju, gdje stanuješ?* (Iv 1,38), str. 180-184.

SVIBANJ: **Htio bih da budete mudri za dobro** (Rim 16,19)

“Zauzimanje za svjedočenje evanđelja u digitalnoj eri
zahtijeva od svih da budu posebno pozorni...”
(papa Benedikt XVI.)

Vita consecrata, 99.

Istražujte, 15.

Naviještajte, 3-9, 68.

Identitet i poslanje brata redovnika u Crkvi, 37.

Konstitucije, čl. 44.

Ljubav nas Kristova obuzima, 18.

Poruke pape Benedikta XVI. za 43. i 45. Svjetski dan sredstava društvenih komunikacija

M. Puškarić i M. Mataušić, *Mogućnosti redovnika na internetu*, str. 38-50.

Literatura:

Anton Rotzetter - Thaddee Matura, *Živjeti evanđelje s Franjom Asiškim*, Vijeće franjevačkih zajednica, Zagreb, 1984.

Fra Rožo Brkić, *Križ svetog Damjana*, Brat Franjo, Zagreb, 2006.

Franjevački izvori, Vijeće franjevačkih zajednica Hrvatske i Bosne i Hercegovine, Sarajevo-Zagreb, 2012.

Giambattista Montorsi, *Klara Asiška - učiteljica života*, Vijeće franjevačkih zajednica i Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, Zagreb, 1993.

Ivan Dugandžić, *Učitelju, gdje stanuješ?* (Iv 1, 38), u: *Posvećeni život*, 2 (4) 1997., str. 172-185.

Ivan Pavao II., *Vita consecrata. Apostolska pobudnica o posvećenom životu i njegovu poslanju u Crkvi i svijetu*, Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara, Hrvatska unija viših redovničkih poglavara i Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 1996.

Kateizam Katoličke Crkve, Hrvatska biskupska konferencija, GK, Zagreb, 1994.

- Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, *Bratski život u zajednici*, Rim-Zagreb, 1994.
- Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, *Identitet i poslanje brata redovnika u Crkvi*, HKVRPP, Zagreb, 2016.
- Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, *Naviještajte*, HRK, Zagreb, 2017.
- Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, *Istražujte*, HKVRPP, Zagreb, 2015.
- Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, *Ekonomija u službi karizme i poslanja. Boni dispensatores multiformis gratiae Dei (1 Pt 4,10)*, Hrvatska redovnička konferencija, Zagreb, 2018.
- Kongregacija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života, *Radujte se! Okružnica posvećenim muškarcima i ženama*, HKVRPP, Zagreb, 2015.
- M. Puškarić i M. Mataušić, Mogućnosti redovnika na internetu, u: *Posvećeni život*, 2 (12) 2002., str. 38-50.
- Odredbe Družbe školskih sestara franjevačka Krista Kralja*, Split, 2010.
- Osnovni tečaj o franjevačkoj misionarskoj karizmi, *Prva lekcija*, Svjetlo riječi, Sarajevo, 1998.
- Papa Franjo, *Evangelii gaudium. Radost evanđelja Apostolska pobudnica biskupima, prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2014.
- Poruka pape Benedikta XVI. za 43. Svjetski dan društvenih komunikacija, https://w2.vatican.va/content/benedict-xvi/hr/messages/communications/documents/hf_ben-xvi_mes_20090124_43rd-world-communications-day.html.
- Poruka pape Benedikta XVI. Za 45. svjetski dan sredstava društvenih komunikacija, <http://www.zg-nadbiskupija.hr/default.aspx?id=7188>.
- Pravilo i život braće i sestara trećega samostanskoga reda sv. Franje i Konstitucije Družbe školskih sestara franjevačka Krista Kralja*, Provincijalati hrvatskih provincija školskih sestara franjevačka Krista Kralja, Split, 2010.
- M. Similijana Kodrič - M. Natalija Palac, *Školske sestre franjevke Krista Kralja. Prilog proučavanju duhovne baštine*, Hrvatske provincije Školskih sestara franjevačka, Dubrovnik/Repnje, 1993.
- Statut Provincije Presvetog Srca Isusova školskih sestara franjevačka Krista Kralja*, Split, 2014.
- Školske sestre franjevke Krista Kralja, *Bit ćete mi svjedoci sve do kraja zemlje (Dj 1,8)*, Zaključni dokument VII. Plenarnog vijeća, Maribor, 2014.
- Školske sestre franjevke Krista Kralja, *Ljubav nas Kristova obuzima*, Zaključni dokument XV. Redovitog vrhovnog kapitula, Asiz, 2017.
- Školske sestre franjevke Krista Kralja, *Vjernost karizmi u životu i poslanju*, Zaključni dokument VI. Plenarnog vijeća Kongregacije školskih sestara franjevačka Krista Kralja, Gorica, 2002.
- Xavier Léon-Dufour, *Rječnik biblijske teologije*, KS, Zagreb, 1993.

Br. 248/2019.

Split, 16. rujna 2019.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Duhovne vježbe 2020.

Drage sestre!

Dostavljam vam raspored duhovnih vježba za 2020. godinu:

- I. Zadar, 2. - 8. siječnja, don Boris Vidović
- II. Split, 6. - 12. siječnja, fra Josip Vlašić, OFM
- III. Zadar, 16. - 22. veljače, fra Bojan Rizvan, OFM
- IV. Zadar, 8. - 14. ožujka, o. Damjan Kružičević, OSB
- V. Zagreb, 19. - 25. travnja, fra Mate Bašić, OFM
- VI. Zadar, 16.- 22. kolovoza, fra Ante Bekavac, OFM

Nadam se da nas je Jubilarna godina Družbe obogatila i svakoj od nas još više posvijestila potrebu Bogu velikodušno posvetiti određeno vrijeme - *Vacare Dei* - vježbajući se živjeti u unutarnjoj šutnji (usp. Konst. Čl. 33). Stoga vas, drage sestre, potičem da u duhovne vježbe uđete otvorena srca kako bi Duh Božji mogao u nama djelovati i izvoditi čudesna djela svoje ljubavi.

Svoje sudjelovanje na vrijeme prijavite kućnoj predstojnici zajednice u kojoj ćete obavljati duhovne vježbe, a u slučaju spriječenosti pravodobno je izvijestite.

Uz iskreni pozdrav!

s. Andrea Nazlić, *provincijska predstojnica*

Br. 249/2019.

Split, 17. rujna 2019.

Svim sestrama Provincije

Predmet: Godišnji raspored sestara

Drage sestre!

Dostavljam vam raspored sestara za 2019./20. godinu koji je utvrđen na sjednicama Provincijalne uprave od 3. do 5. srpnja ove godine, uključujući kasnije izmjene vezane uz polaganje prvih redovničkih zavjeta i ulazak u novicijat.

Hvala svim sestrama koje su prihvatile promjene i nova zaduženja. Osobito zahvaljujem sestrama koje su završile službu kućne predstojnice te onima koje su tu zahtjevnu službu prihvatile.

Nastojmo, drage sestre, po primjeru serafskog oca Franje vjerno slijediti stope Gospodina našega Isusa Krista i služiti mu u jednostavnosti i poniznosti.

Mir vam i dobro!

s. Andrea Nazlić, *provincijska predstojnica*

Školske sestre franjevske Krista Kralja Provincija Presvetog Srca Isusova - Split

Raspored sestara za radnu godinu 2019./20.

Provincijalna uprava:

s.M. Andrea Nazlić, provincijska predstojnica
s.M. Tamara Bota, zamjenica provincijske predstojnice
s.M. Željka Čeko, savjetnica
s.M. Sanja Stojić, savjetnica
s.M. Senka Jenjić, savjetnica

Pomoćne službe:

s.M. Karolina Bašić, provincijska tajnica
s.M. Senka Jenjić, provincijska ekonomica
s.M. Françoise Balibuno Ciza, povjerenica sestara u Misiji u DR Kongo

Odgojiteljice:

s.M. Ivka Piplović, odgojiteljica novakinja, postulantkinja i juniorka
s.M. Lidija Bernardica Matijević, odgojiteljica kandidatkinja

u DR Kongu:

s.M. Samuela Šimunović, odgojiteljica novakinja i postulantkinja
s.M. Françoise Balibuno Ciza, odgojiteljica juniorka
s.M. Emilienne Nankafu, odgojiteljica kandidatkinja

1. 21000 SPLIT, Lovretska 9, provincijsko središte

tel. 021/ 319 660; faks 021/ 319 358- provincijalat
tel. 021/ 319 805 - provinc. tajništvo
tel. 021/ 319 355 - ekonomat
tel. 021/ 319 366 - samostan
tel./faks 021/ 319 806 - kućna predstojnica
e-mail: skolske-sestre-franjevske@st.htnet.hr
splitska.provincija@ssfcr.org
skype: skolskesestreLovret

s.M. Ljiljana Todorić, kućna predstojnica
s.M. Matilda Čarić
s.M. Serafika Balajić
s.M. Aleksija Sardelić

s.M. Teofila Mastelić
s.M. Branimira Čarić
s.M. Konzolata Glibotić
s.M. Bernardica Jenjić

s.M. Elizabeta Župić
 s.M. Franka Babić
 s.M. Estera Žaknić
 s.M. Laurencija Mravak
 s.M. Zdravka Marić
 s.M. Virgina Župić
 s.M. Borislava Kovač
 s.M. Zorana Penić
 s.M. Ambrozija Čaleta
 s.M. Nazarija Koljanin
 s.M. Judita Čovo
 s.M. Lucija Lagator
 s.M. Aleksija Marušić
 s.M. Ljubomira Kustura
 s.M. Branka Barun
 s.M. Vida Hrsto
 s.M. Darija Bota
 s.M. Edita Šolić
 s.M. Danijela Bilić
 s.M. Fabijana Balajić
 s.M. Anizija Šučur
 s.M. Ema Damjanović
 s.M. Roza Totić
 s.M. Dominika Grgat
 s.M. Nedjeljka Milanović-Litre
 s.M. Ljerka Bilobrk
 s.M. Karolina Bašić
 s.M. Smiljana Runje
 s.M. Mirta Vranjković
 s.M. Izabela Tojčić
 s.M. Karmen Knezović
 s.M. Ivka Piplović
 s.M. Većenega Dovranić
 s.M. Mirja Tabak
 s.M. Davorka Knezović
 s.M. Animira Jurić
 s.M. Jozefa Lučić
 s.M. Rahela Tojčić
 s.M. Milka Čotić
 s.M. Lidija Čotić
 s.M. Senka Jenjić
 s.M. Tamara Bota
 s.M. Tabita Protrka

s.M. Rebeka Anić
 s.M. Stela Mijić
 s.M. Zrinka Čotić
 s.M. Marija Petra Vučemilo
 s.M. Ivona Baković
 s.M. Marija Perpetua Kaša
 s.M. Anita Perkušić
 s.M. Andrea Nazlić
 s.M. Martina Aračić
 s.M. Lidija Bernardica Matijević
 s.M. Dragica Karlić
 s. Marija Matanović
 s. Anđela Crnjac

2. 21260 IMOTSKI, Fra Stj. Vrljića 20
 tel. 021/ 841 115

s.M. Terezina Bašić, predstojnica
 s.M. Karla Brečić
 s.M. Dobroslava Vranjković
 s.M. Sofija Vuković
 s.M. Jasna Kasalo
 s.M. Matija Drmić
 s.M. Antonela Malenica

3. 22300 KNIN, Zvonimirova 47
 tel. 022/ 662 200

s.M. Ilinka Lovrić, predstojnica
 s.M. Venancija Džimbeg
 s.M. Valentina Žeravica
 s.M. Marija Ivana Oltran

4. 20240 TRPANJ, Andričići 1
 tel. 020/ 743 539

s.M. Celestina Masnić, predstojnica
 s.M. Tihoslava Bilokapić
 s.M. Sidonija Radić
 s.M. Božidara Kottek

5. 10000 ZAGREB, Vrbanićeva 35
 tel. 01/ 46 600 30

s.M. Mirna Puljiz, predstojnica
 s.M. Jozefina Ćosić
 s.M. Željka Čeko

6. 23000 ZADAR, M. Klaića 11

tel. 023/ 350 037

s.M. Leonita Tabak

s.M. Milena Gelo

7. 21000 SPLIT, Trg G. Bulata 3

tel. 021/ 340-190

s.M. Ivana Džimbeg, predstojnica

s.M. Vinka Čovo

s.M. Mira Kamber

s.M. Zorislava Radić

s.M. Agneza Masnić

8. 20000 DUBROVNIK**Od Sigurate 13**

tel. 020/ 321 467

faks 020/ 321 135

s.M. Marislava Samardžić, predstojnica

s.M. Sebastijana Stanić

s.M. Mara Pervan

s.M. Marta Škorić

9. 23250 PAG, Leopolda Dorkića 4

tel. 023/ 611 332

s.M. Krescencija Domazet, predstojnica

s.M. Mladenka Matić

s.M. Anka Cvitković

10. 10000 ZAGREB, Jordanovac 55

tel. 01/ 2339 440 - centrala

tel./faks 01/ 2339 430 - kućna predst.

tel./faks 01/ 2339 388 - dj. vrtić

e-mail: ss.franjevke@zg.htnet.hr

dv-jordanovac@zg.htnet.hr

s.M. Maristela Bašić, predstojnica

s.M. Egidija Vučemilo

s.M. Beata Milas

s.M. Stjepanka Vučemilo

s.M. Vitomira Damjanović

s.M. Eugenija Bešlić

s.M. Ivanka Mravak

s.M. Tatjana Labrović

s.M. Andrijana Marušić

s.M. Bernarda Župić

s.M. Emanuela Ercegovac

s.M. Hedviga Bandić

s.M. Gertruda Džimbeg

s.M. Damira Gelo

s.M. Marina Gelo

s.M. Zvezdana Bajan

s.M. Ljubica Bilobrk

s.M. Ljiljanka Marić

s.M. Mariangela Todorić

s.M. Melanija Vojković

s.M. Ana Jukić

s.M. Sanja Stojić

s.M. Jelena Lončar

s.M. Luca Petrović

s.M. Diana Dolić

s.M. Helena Rašić

11. 85625 GLONN, Rotterstr. 10

tel. 0049/ 8093/ 90 90 80

s.M. Lujza Plavša, predstojnica

s.M. Silvana Klapež

s.M. Vesna Lapenda

12. 21230 SINJ, 126. brigade HV 3

tel. 021/ 821 271

s.M. Mladena Runje, predstojnica

s.M. Ksenija Balajić

s.M. Trpimira Penić

s.M. Vitalija Križan

s.M. Marija Jelena Mijić

s.M. Nada Masnić

s.M. Vjera Gulić

s.M. Leonka Bošnjak Čovo

s.M. Natanaela Radinović

13. 21215 KAŠTEL LUKŠIĆ**Uz sv. Ivana 8**

tel. 021/ 227 292

dj. vrtić tel. 494 658; faks 494 657

e-mail: djvrticjordanovac@optinet.hr

s.M. Lucija Bilokapić, predstojnica

s.M. Vendelina Mijić

s.M. Dragutina Krolo

s.M. Marijana Rimac

s.M. Davorina Jurić
s.M. Kruna Plazonić
s.M. Blagoslava Lončar

14. 60325 FRANKFURT / M
Rüsterstr. 5
tel. 0049/69/ 97 206 955

s.M. Pavlimira Šimunović, predstojnica
s.M. Filipa Smoljo
s.M. Magdalena Višić

15. 23000 ZADAR
Trg Gospe Loretske 10
tel. 023/ 309 900 - centrala
faks 023/ 309 925
023/ 302-561 - dj. vrtić

s.M. Radoslava Bralo, predstojnica
s.M. Rozarija Župić
s.M. Verena Masnić
s.M. Božena Duvnjak
s.M. Genoveva Milanović
s.M. Margarita Marušić
s.M. Gracija Damjanović
s.M. Melhiora Biošić
s.M. Berislava Tkalić
s.M. Mihelina Čirjak
s.M. Milijana Kulić
s.M. Miljenka Biošić
s.M. Antonija Jurić
s.M. Miranda Škopljanac-Maćina
s.M. Gabrijele Damjanović
s.M. Rita Maržić
s.M. Danijela Kovačević
s.M. Mirjana Puljiz
s.M. Marina Fuštar

16. 10000 ZAGREB
Jandrićeva 21

s.M. Ilijana Pripušić, predstojnica
s.M. Bonifacija Barun

17. LUHWINJA, RD Congo
B. P. 2 Cyangugu, Rwanda
Afrique
tel. 00243993417652

s.M. Noëlla Kajibwami Namasonga, predst.
s.M. Mirjam Penić
s.M. Marie-Louise Kaswera
s.M. Brigitte Nsimire Machumu
s. Anny Furaha Kalumire
s. Marie Noëlla Neema Ganywamulume
s. Espérance Tumaini Safari
s. Vénérande Linalyavuta Kavugho

18. 21000 SPLIT, Glagoljaška 1
tel. 021/ 345 455

s.M. Klaudija Todorić, predstojnica
s.M. Natalija Vučković
s.M. Vedrana Ivišić
s.M. Katarina Čotić

19. 64 293 DARMSTADT
Feldbergstr. 32
tel. 0049/ 6151/ 896 386; 896 266

s.M. Anđela Milas, predstojnica
s.M. Damjana Damjanović

20. NYANTENDE, RD Congo
B. P. 2 Cyangugu, Rwanda
Afrique
tel. 00243993418063

s.M. Immaculée Mauwa Kashera, predst.
s.M. Noëlla Mizinzi
s.M. Adriana Galić
s. Françoise Ciragane Zihalirwa
s. Theresita Nshobole Mufuliru

21. BUKAVU-NGUBA, Avenue du
Plateau 9
RD Congo, B. P. 2 Cyangugu
Rwanda, Afrique
tel. 002438110685110
e-mail: ssfcrcongo@yahoo.fr

s.M. Erika Dadić, predstojnica
s.M. Romana Baković

s.M. Mislava Prkić
 s.M. Françoise Balibuno Ciza
 s.M. Samuela Šimunović
 s.M. Anne-Marie Mukundwa Kalinga
 s. Pascaise Nsmire Bigabwa
 s. Antoinette Mapendo Barhafumwa
 s. Gisele Cirhuza Baciunjuze

Novakinje:

s. Francine Ruhune Mungu Balola
 s. Rosine Neema Kulimushi
 s. Clémentine Munyerenkana Matabaro

22. BUKAVU-MUHUNGU

Av. Route Edap 14, RD Congo
B.P. 2 Cyangugu, Rwanda, Afrique
 tel. 00243997775603

s.M. Emilienne Nankafu, predstojnica
 s.M. Blaženka Barun
 s.M. Mirabilis Višić
 s.M. Espérance Casinga
 s.M. Seraphine Fazila Kanyere Karambu
 s. Clara Mungu Oburha Marhegeko

Split, 17. rujna 2019.

Izvan provincije

Generalna kuća
 Via Bruno Buozzi, 1
 I - 00046 GROTTAFERRATA

s.M. Klara Šimunović, vrhovna predstojnica
 tel. 0039/06/94 13 932
 e-mail: klara.simunovic@ssfcr.org

s.M. Nada Dolić
 tel. 0039/06/94 12 466 – 47

Brojčano stanje

Sestre s doživotnim zavjetima:	188
Sestre s privremenim zavjetima:	12
Ukupan broj sestara:	200
Srednja dob sestara:	64,35

Novakinje:

u Bukavuu	3
-----------	---

Postulantkinje:

u Bukavuu	3
-----------	---

Kandidatkinje:

u Bukavuu	11
-----------	----

s. Andrea Nazlić, *provincijska predstojnica*

Sa sjednice Provincijske uprave

Split, 28. rujna 2019.

Učinjen je osvrt na događanja od prethodne sjednice, posebno na susrete održane na razini Družbe: završno slavlje Jubileja - 150. obljetnice utemeljenja Družbe, susret odgojiteljica i juniorka te provincijskih predstojnica i regionalne predstojnice s Vrhovnom upravom. Razmotreni su značajniji događaji u Provinciji: boravak sestara Kongoanka u Hrvatskoj, prvi zavjeti i obnova zavjeta u Splitu i Bukavuu, početak postulature i novicijata u DR Kongu.

Povjerenstvo *Dođi i vidi* osnovano na prethodnoj sjednici, nositelj je projekta za 2019./20. godinu kojim će se svima, osobito mladima, omogućiti bolje upoznavanje našeg života i karizme. Trogodišnja priprava za proslavu 100. godišnjice utemeljenja naše Provincije započinje na spomendan njezina utemeljenja 18. studenoga 2019. godine te će se Povjerenstvo uključiti u razradu i realizaciju programa prve godine trogodišnje pripreme.

Dokinuto je radno mjesto kuharice u franjevačkom samostanu Gospe od Zdravlja u Splitu na Dobrome, a s. Mira Kamber zbog zdravstvenih razloga premještena je u zajednicu sestara na Lovretu. Ostvarenjem uvjeta za odlazak u mirovinu s. Blagoslave Lončar prestalo je djelovanje sestre vjeroučiteljice u osnovnoj školi Kralj Zvonimir u Segetu. S. Blagoslava nastavlja djelovanjem u župi u Segetu. Otvoreno je novo radno mjesto u župnom uredu Sv. Obitelji u Splitu, službu je preuzela s. Rahela Tojčić.

s. Karolina Bašić, provincijska tajnica

Obavijesti

Ljetni kamp za djevojke održan je od 10. do 14. srpnja 2019. u Trpnju. Sudjelovalo je 27 djevojaka pod vodstvom s. Marte Škorić, s. Filipe Smoljo i s. Danijele Kovačević.

Laudato TV. Povodom Jubilarne godine Družbe u edukativnoj emisiji *Jeste li znali?* 19. srpnja 2019. gostovale su iz Bosansko-hrvatske provincije s. Kata Karadža, provincijska predstojnica a iz naše s. Natanaela Radinović. Tema emisije bila je povijest, karizma i apostolat Družbe, s naglaskom na djelovanje u Hrvatskoj i BiH.

Povjerenstvo Dođi i vidi u sastavu: s. Marta Škorić, s. Stela Mijić, s. Magdalena Višić, s. Danijela Kovačević i s. Marina Fuštar,

održalo je prvi sastanak 3. kolovoza 2019. u Splitu na kojem su nazočile provincijska predstojnica s. Andrea Nazlić i koordinatorka provincijskih vijeća s. Tamara Bota. Na sastanku su donesene smjernice i prijedlozi za daljnji rad.

Prve redovničke zavjete na blagdan sv. Dominika 8. kolovoza 2019. u Bukavuu položile su s. Clara Munguoburha Marhegeko i s. Gisèle Cirhuza Baciunjuze. Zavjete je primila povjerenica sestara u Misiji s. Françoise Balibuno Ciza.

Napustila Družbu. Po isteku privremenih redovničkih zavjeta, nakon tri godine juniorata, 9. kolovoza 2019. s. Elisabeth

Habamungu Mirindi napustila je našu Družbu.

Obnova zavjeta. Dana 10. kolovoza 2019. u provincijskom središtu u Splitu svoje redovničke zavjete na godinu dana obnovile su s. Pascasie Nsimire Bigabwa, s. Anny Furaha Kalumire i s. Antoinette Mapendo Barhafumwa. Zavjete je primila provincijska predstojnica s. Andrea Nazlić. Istoga dana u Bukavu-Muhungu zavjete su obnovile s. Marie-Noëlle Neema Ganywamulume, s. Françoise Ciragane Zihalirwa, s. Vénérande Kavugho Linalyavuta i s. Theresita Nshobole Mufuliru. Zavjete je primila povjerenica sestara u Misiji s. Françoise Balibuno Ciza.

Deveti susret odgojiteljica i Prvi susret sestara s privremenim zavjetima održan je od 17. do 24. kolovoza 2019. u Št. Peteru u Austriji. Sudjelovalo je šezdeset sestara iz svih provincija i Rimske regije. Iz naše Provincije bile su odgojiteljice iz DR Konga s. Samuela Šimunović i s. Emilienne Nankafu, a iz Hrvatske s. Ivka Piplović i s. Lidija Bernardica Matijević te sestre s privremenim zavjetima s. Pascasie Nsimire Bigabwa, s. Anny Furaha Kalumire, s. Antoinette Mapendo Barhafumwa i s. Marija Matanović. Na susretu je bila i s. Erika Dadić u svojstvu prevoditeljice za sestre Kongoanke.

Katehetska ljetna škola. U organizaciji Nacionalnoga katehetskog ureda HBK i Agencije za odgoj i obrazovanje 22. i 23. kolovoza 2019. u Nadbiskupijskom pastoralnom institutu u Zagrebu održana je Katehetska ljetna škola za vjeroučitelje u srednjim školama na temu *Učenje vjere u susretu sa stvarnošću*, a za vjeroučitelje u osnovnim školama 26. i 27. kolovoza u Nadbiskupskom sjemeništu u Splitu na temu *Katolički vjeronauk u procesu kurikularne reforme*. Na obje škole su sudjelovale i naše sestre vjeroučiteljice.

Prve zavjete položila je s. Anđela Crnjac 31. kolovoza 2019. u provincijskom središtu u Splitu. Zavjete je primila provincijska predstojnica s. Andrea Nazlić.

Ljetni tečaj hrvatskoga jezika u školi stranih jezika *Vocabula* u Splitu, 4. rujna 2019. uspješno su završile sestre Kongoanke: s. Emilienne Nankafu, s. Pascasie Nsimire Bigabwa, s. Anny Furaha Kalumire i s. Antoinette Mapendo Barhafumwa.

Završno slavlje 150. obljetnice utemeljenja Družbe održano je 6. i 7. rujna 2019. u Zagrebu i Mariboru. U Zagrebu, JordanoVac 110, na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti održan je simpozij, u katedrali u Mariboru svečano euharistijsko slavlje. Na ovoj svečanosti sudjelovalo je šezdesetak sestara iz naše Provincije.

Naše sestre u DR Kongu također su obilježile završetak Jubilarne godine. Na blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije 8. rujna 2019. okupile su se u prvoj misijskoj postaji u Luhwinji. Misnim slavljem zahvalile su Bogu za sve milosti koje je udijelio i dalje dijeli našoj Družbi.

Susret provincijskih predstojnica i regionalne predstojnice s Vrhovnom upravom održan je 9. i 10. rujna 2019. u *Kući Majke Margarite* u Repnjama u Sloveniji. Na susretu je bila i naša provincijska predstojnica.

Povratak u DR Kongo. Upravo na Dan Družbe 13. rujna 2019. dogodio se, nakon tromjesečnog boravka u Hrvatskoj, povratak sestara Kongoanka u svoju domovinu. Dan 13. rujna također je datum kada su prve naše sestre misionarke 1974. stupile na afričko tlo. Sestre Kongoanke su nas obogatile svojom mladošću, radošću i marljivošću. Bilo je ugodno i dirljivo od njih čuti na hrvatskom jeziku: „Ovo je naša kuća“. S njima su se u DR Kongo u misijsku postaju vratile s. Samuela Šimunović i s. Adriana Galić.

Početak novicijata i postulature. Na blagdan Rana sv. Franje 17. rujna 2019. u Bukavu-Ngubi kanonsku godinu novicijata započele su s. Rosine Neema Kulimushi i s. Clémentine Munyerenkana Matabaro, a postulaturu Bernardine Ntamungo Balamba, Edite Rhumukuze i Julienne Tulinabo Muderhwa.

XXXV. redovnički dani održani su u Splitu 20. i 21. rujna 2019. u franjevačkom samostanu Gospe od Zdravlja, u Dubrovniku 21. rujna u dvorani Ivana Pavla II., a u Zagrebu 27. i 28. rujna u franjevačkom samostanu u Dubravi - na temu *Radujte se i kličite - Zar te Gospodin ne poziva na rast u svetosti?* uz poticajnu misao pape u miru Benedikta XVI. *Svetost je Božje ušatorivanje u nama i među nama.* Na redovničkim danima su sudjelovale i naše sestre.

Susret kućnih predstojnica s Provincijskom upravom održan je u provincijskom središtu u Splitu 27. rujna 2019. Susretu je prisustvovalo 15 kućnih predstojnica.

Susret pročelnica Provincijskih vijeća i voditeljica sekcija održan je u provincijskom središtu u Splitu 12. listopada 2019. Susret je animirala koordinatorica Provincijskih vijeća i sekcija s. Tamara Bota. Radilo se na programiranju i usklađivanju projekta *Dođi i vidi.*

Dani crkvene glazbe održani su 18. i 19. listopada 2019. na Katoličkom bogoslovnom

fakultetu u Zagrebu na temu *Instrumentalna glazba u liturgiji.* Sudjelovale su i naše sestre.

Edukativni susret za sestre koje uređuju mrežne stranice i služe se novim tehnologijama bit će u Zagrebu 8., 9. i 10. studenoga 2019. godine na kojem će sudjelovati i sestre iz Mariborske, Mostarske i Bosansko-hrvatske provincije.

Trogodišnja priprava za proslavu 100. obljetnice utemeljenja Provincije počinje 18. studenoga 2019. godine. Tog dana u većim zajednicama: Lovretska 9 - Split, Jordanovac 55 - Zagreb i Trg Gospe Loretske 10 - Zadar, bit će cjelodnevno klanjanje pred Presvetim, a u ostalima ura klanjanja. Svakog 18. u mjesecu u svim zajednicama ćemo riječima sv. Franje *Svemogući, vječni, pravedni i milosrdni Bože...* (*Spisi svetoga Franje i svete Klare*, Mostar, 2005., str. 89) moliti za Provinciju.

Hrvatska katolička župa u Darmstadtu obilježava 50. godišnjicu postojanja. Svečana akademija bit će 30. studenoga, a 1. prosinca 2019. svečano euharistijsko slavlje. Na završno slavlje, uz provincijsku predstojnicu, pozvane su sestre koje su djelovale u toj Hrvatskoj katoličkoj župi.

Duhovne vježbe. Duhovne vježbe od 16. do 22. kolovoza 2020. godine održat će se u provincijskom središtu u Splitu, a ne u Zadru kako je bilo objavljeno.

ZBIVANJA I OSVRTI

Ljetni kamp za djevojke

Ljetni kamp za djevojke - ideja odlična! Mjesto održavanja – Trpanj, samo za poželjeti. Mi sestre iz trpanjskog samostana složile smo se i rekle OK. Koliko će djevojaka doći? Pa nekih petnaestak, dvadeset. Nije puno, snaći ćemo se. No broj se u nekoliko navrata mijenjao. Zadnja verzija bila je 23 djevojke i tri voditeljice - s. Marta, s. Filipa i s. Danijela.

E, sad više nije bilo tako jednostavno. Trebalo je za sve pripremiti krevete. Sa šufita smo skinule štramce i štep deke, očistile ih i krenule u avanturu razmještanja. Malo pomakni stol, pa stolić i taburee u dnevnom boravku, i evo, našlo se mjesta za dva štramca. U većem apartmanu isti postupak, te imamo još dva mjesta, pa tako i u sljedećim apartmanima. Apartmani su popunjeni, a trebamo naći još nekoliko mjesta. Odlazimo u dio kuće gdje borave sestre. U dvije sobe uz krevete stavljamo štramce. Ni to nije dosta. Imamo predso-blje! Tu smo dobili tri mjesta. Za djevojke smo pripremile - odlično! A gdje ćemo smjestiti sestre? Ponovno s. Marta i ja premišljamo gdje naći mjesta. Krasno! Postoji sobica gdje je računalo i arhiv. U trenu je prenamijenjena u spavaonicu. Isto tako i glazbenica nasuprot kapele. Sve sjedalice i stolove iz prenamijenjenih soba prebacujemo u dvije blagovaonice. Slažemo, razmješamo, i dobile smo odgovarajući broj mjesta. Držimo se one narodne *Gdje čeljad nije bijesna kuća nije tijesna*.

Dolazak djevojaka i večera protekli su u najboljem redu. I doručak - rekli bi mladi, sve za pet. Priprema ručka - malo, malo škripi. Štednjak je premalen za broj lonaca koliko nam ih treba. Kuharice, s. Sidonija i s. Božidara se sjetiše da u podrumu postoji još jedan štednjak. A onda hitri hod od kuhinje do podruma i natrag, sve u tijeku spremanja ručka. Ali sve ide, i to bez nervoze.

Naše *cure* zdušno pomažu kod postavljanja stolova, pranja suđa i uveseljavaju nas starije. S nama mole kod stola, odlaze u crkvu na misu, animiraju bogoslužje. Krasno! Živo, veselo mladenački, ali nada sve pobožno i sabrano. Ponekoj starijoj sestri od radosti je zacaklilo oko.

I tako dan po dan. U petak navečer u maloj sestrijskoj kapeli klanjanje. Sve smo stale, doduše bilo nas je i ispred kapele, ali to nije umanjilo pobožnost. Osim kapele i srca su nam bila puna topline, mira, vedrine i sigurnosti. Jer Gospodin je s nama. Poželjele smo ostati dugo, dugo na našem Taboru.

Primakla se nedjelja, posljednji dan druženja. Sve odlazimo na misu u župnu crkvu. Ljeto je, i crkva je dupkom puna. Misu predvodi župnik don Alen u koncelebraciji s don Davidom. Djevojke pjevaju, čitaju čitanja, predmole molitvu vjernika. Župnik govori nadahnutu propovijed. I opet smo na Taboru s Gospodinom gdje nam je dobro biti i želimo ostati što dulje. Ali misa je završila, i odlazimo na objed. I to ne bi bilo ništa neobično da to nije i kraj našem druženju. Po starom dobrom običaju duhovna obnova završava s ručkom. Ručali smo uz razgovor i pjesmu - i onda razlaz. To nam svima teško pada. U samo nekoliko dana postali smo jedna velika obitelj. Ništa manje nego 30 članova. Pozdravljamo se, brišemo suze - i želimo se opet susresti na novom ljetnom kampu u Trpnju.

s. Božidara Kottek

Gospodine, što hoćeš da učinim?

Gospodine, što hoćeš da učinim? geslo je ljetnog kampa održanoga za djevojke od 10. do 14. srpnja u Trpnju, kojemu je cilj bio približavanje Božjoj riječi kroz rekreativne aktivnosti, molitvu, euharistijska slavlja, kateheze i radionice. Za sve navedeno pobrinule su se Školske sestre franjevske Krista Kralja, Splitske provincije: s. Marta Škorić, s. Filipa Smoljo i s. Danijela Kovačević.

Upoznavanje i uvođenje u program predstojećih dana obilježili su prvi dan druženja, a sve je bilo zaključeno večernjom molitvom časoslova.

Drugi dan započeo je jutarnjom molitvom časoslova, a nastavio se upoznavanjem karizme Družbe školskih sestara franjevska.

Pobliže smo upoznale život i poslanje sv. Franje i sv. Klare, o čemu nam je govorila s. Marta. Poslije podne smo pošle na kupanje a bilo je osmišljeno i kao prilika za pojedinačni razgovor na koji su nas sestre svesrdno poticale. Kruna susreta bilo je euharistijsko slavlje u župnoj crkvi, a dan

smo zaključile meditacijom na obali koju je također predvodila s. Marta.

Treći dan, nakon jutarnje molitve časoslova, s. Danijela je održala predavanje o opraštanju i pomirenju čime nas je pripremila za pokorničko bogoslužje i sakrament pomirenja. Misu smo slavile u sestrijskoj kapeli te tako imale mogućnost primiti potpuni oprost koji se u ovoj Jubilarnoj godini Družbe može primiti u sestrijskim kapelama. Ispunjene darom oprosta meditacijom i klanjanjem, koje je uz pomoć sudionica susreta predvodila s. Filipa, izručismo Gospodinu na završetku ovog dana svoj život.

Povijest Splitske provincije i Družbe, dugu 150 godina, približila nam je svojim izlaganjem s. Marta u četvrtom danu, u kojemu zajedništvo obogatismo druženjem uz roštilj i društvene igre.

Peti i ujedno posljednji dan, kao i svakog jutra, započele smo jutarnjom molitvom časoslova. Nakon toga svaka je od nas iznijela dojmove o susretu te istaknula što ju je posebno dotaknulo. Euharistijskim slavljem zaključile smo ovogodišnji kamp za djevojke koji su sestre prvi put organizirale.

Ni svetom Franji ni svetoj Klari u početku njihova pokorničkog življenja nije bio jasen Božji plan, ali su mu se iz dana u dan prepuštali kako bi upoznali njegovu volju. Eto, tako smo i mi nastojale činiti tijekom kampa. Postavile smo pitanje: *Gospodine, što hoćeš da učinim?* I evo, odgovor smo dobile samim dolaskom kod sestara. Vraćamo se svojim kućama obogaćene predivnim iskustvom koje nas je zasigurno dovelo u susret novim osobama i prijateljstvima. Uistinu smo kušale i dijelile radost koju samo Gospodin, našim prepuštanjem njemu, može dati.

Veliku zahvalnost osjećamo prema sestrama koje su nas animirale, ali i prema čitavoj zajednici sestara u Trpnju koja nas je s puno ljubavi prihvatila kao svoje. Među sudionicama kampa vladalo je zajedništvo i spremnost na različite aktivnosti koje smo dijelile svakoga dana. Naše drage sestre franjevske bile su više od mentorica: bile su naša kuća daleko od kuće, udomljene u našim mislima. Jednostavnost i ozračje punine njihovog života ohrabрили su nas da, slijedeći Krista, primljeno prenosimo u naše obitelji i zajednice.

Ana Slipčević

Proslava Gospe od Otoka i porcijunkulski oprost

Znate li gdje je Otok? Kako ih u našoj Hrvatskoj ima više, vjerujem da biste teško pogodili na koji se misli. U ovom slučaju posrijedi je Badija, jedan od najvećih otoka u Korčulanskom otočju koji domaći najčešće nazivaju samo Otok. Od davnine su na njemu živjeli razni pustinjaci, ime je najvjerojatnije dobio po benediktincima koji su tu imali svoj samostan (zna se da je bio 997.) - a Badija znači Opatija.

U izolaciji Otoka zasigurno su pronašli i ostvarili oazu mira i braća franjevci Provincije sv. Jeronima, koji su na tom mjestu imali kolegij s nižom gimnazijom koja je mogla primiti i do stotinu učenika. Djelovala je od 1922. do kraja drugoga svjetskoga rata kad je komunistička vlast gasila kršćanske svjetionike duhovnog i intelektualnog napretka te gazila tuđe vlasništvo oduzimanjem i prenamjenom. Tako je odlukom vlasti, najprije godine 1944. a

konačno 1950., samostansko osoblje moralo napustiti Otok, svoj posjed i svoju djelatnost. Među njima su bile i naše sestre koje su u godini otvaranja gimnazije, na zamolbu braće franjevac, na Badiji otvorile svoju podružnicu 1922. godine prihvativši za apostolat kuhanje, pečenje kruha, pranje, glačanje i krpanje rublja, pospremanje crkve i samostanskih prostorija, rad u masliniku, vrtu i šumi. Premda nisu prihvatile službu vezanu za učenike na Badiji se izmijenilo nekoliko odgojiteljica za mlade đake.

S obzirom na obujam poslova ne čudi da je i do devet sestara znalo biti na Otoku, niti činjenica da su bile potrebne suradnje s vanjskim osobama. Nije teško zamisliti različite izričaje bogatstva života, pa niti čuti u mislima ciku i viku učenika u zenitu redovničkoga upravljanja tim prostorom u svrhu odgojno-obrazovnog apostolata. Od svega toga danas nema ništa. Nakon prestanka vlasti koja je nastojala utrnuti duh, zdanje je vraćeno, ali od staroga apostolata ne osta ništa. Ostadoše zidovi, premda još ne sasvim obnovljeni nakon komunističke garniture. Građevine kao spomenik prošlosti u ovo se vrijeme odijevaju u novo ruho. Nazire se neka nova djelatnost. Neutrnnjeni duh vjere i pobožnosti, u toj drugačijoj uređenosti života zasigurno će biti poveznica s onim što je minulo.

Tomu u prilog svjedoči i proslava franjevačkog blagdana Porcijunkule iliti proslava Gospe od Otoka, na Badiji. Ove godine na tom slavlju i u primanju porcijunkulskoga oprosta sudjelovao i nas četiri sestre koje pristigismo iz Trpnja, uglavnom s odmora: s. Lucia Vrdoljak Colo, s. Bernarda Župić, s. Natanaela Radinović i jedna od naših domaćina s. Božidara Kottek.

Prije nego se stupi na kopno, već s mora se jasno vidi da je Otok idealan za *dan pustinje*. Ma što dan osame, najmanje tjedan u društvu s Riječju Božjom! Ona nas je ovamo prizvala, kao i brojne dominikanke, braću svećenike i vjernike koji su pristigli što organiziranim prijevozom iz Orebića, što privatnim lađicama u pratnji okićene brodice sa slikom Gospe od Otoka koja se čuva u korčulanskoj katedrali sv. Marka, a najvjerojatnije će se vratiti na Otok, kako je željom izrazio propovjednik na misnom slavlju.

Crkva na Otoku odaje da se u njoj zadugo Boga molilo nije. Obijeni zidovi nijemo pričaju o devastaciji i prenamjeni sakralnoga objekta. Znam da je bila skladište. Bog zna čega, jer tko bi mogao i pretpostaviti što je vojska, koja je imala zdanje u svojoj nadležnosti, mogla tu čuvati. Rekoše mi da je njezina unutrašnjost izvrsna s obzirom na ono što se izvorno zateklo. Ako je i ostave nedovršenu, lišenu zemaljskoga sjaja, to nimalo neće umanjiti ljepotu liturgijskoga slavlja i kad molitvenoga vapaja koji se ima vinuti prema Bogu, bilo kroz vitraj kojega zasad nema, bilo kroz prozor u prezbiteriju bez stakla, jer ga sad upravo takvog ima.

s. Natanaela Radinović

Obnova zavjeta

Mi, s. Pascasie Nsimire Bigabwa, s. Anny Furaha Kalumire i s. Antoinette Mapendo Barhafumwa, završivši drugu godinu odgojnog razdoblja juniorata, želimo

posvjedočiti da smo doživjele puno radosnih, ali isto tako i bolnih događaja u zajedničkom životu, u molitvi, u pastoralu. Sve proživljeno pomoglo nam je susretati

Krista, ljubiti ga sve više i više. To je razlog koji nas je ponukao da s još većim žarom opredjeljenja obnovimo svoje redovničko predanje Gospodinu 10. kolovoza ove godine u provincijskom središtu u Splitu. Za taj događaj pripremale smo se molitvom i susretima sa s. Ivkom Piplović. Zahvaljujemo Bogu što nastavlja rasti u našem hodu.

Ovo je za nas jedna posebna godina, jer po prvi put obnavljamo redovničke zavjete izvan naše domovine Kongo i još k tomu pred provincijskom predstojnicom s. Andreom Nazlić na nama novom, hrvatskom jeziku.

Zahvalnost iskazujemo sestrama lovretske zajednice za uloženi trud i ljubav oko uspješne realizacije ovog za nas iznimno važnog događaja. U svojoj radosti promišljamo kako naše slavlje i nije sasvim potpuno jer je još uvijek prisutan žal zbog odlaska naše kolegice s. Elisabeth Habamungu Mirindi. S njom smo u duhu i želji da Bog blagoslivlja i vodi svoju djecu.

Drage sestre, preporučujući se dragome Bogu i za godinu koja predstoji, računamo i na vaše molitve.

s. Pascasie, s. Anny i s. Antoinette

Siguratino slavlje

U našem samostanu, na *siguratskom Taboru* u Dubrovniku 6. kolovoza proslavile smo blagdan Preobraženja Gospodinova.

Svečano euharistijsko slavlje predslavio je fra Domagoj Runje, profesor na KBF-u u Splitu u koncelebraciji s fra Veselkom Grubišićem, gvardijanom u samostanu Male Braće, fra Tomislavom Kraljevićem, priorom dominikanskog samostana, don Ivanom Šimićem, ravnateljem arhiva Dubrovačke biskupije, generalnim vikarom Beogradske nadbiskupije mons. Aleksandrom Kovačivećem i bogoslovom Jurom Paponjom koji je ministrirao. Skladnim

pjevanjem svečanosti liturgijskog slavlja doprinio je zbor mladih župe Presvetog Spasitelja iz Mokošice.

Okupljenim vjernicima koji se sabraše u starodrevnoj crkvi Preobraženja Kristova pala je na plodno tlo homilja u kojoj je predvoditelj osobito promišljao o povezanosti dvojice Božjih poslanika, Mojsija i Ilije.

Uveo nas je u razmišljanje polazeći od Isusova navještaja kraja njegova poslanja koje se ima dogoditi kroz muku, smrt i uskrsnuće. Nekada je to činio zagonetno, a tri puta otvoreno. Isusovo preobraženje na gori uklapa se u niz tih nagovještaja, samo što ovaj put naviještaj nije izražen riječima nego vizijom. Pred trojicom odabranih učenika – Petrom, Jakovom i Ivanom – pokazao se u svojoj slavi, a s njim u društvu bili su Mojsije i Ilija.

Ova dvojica starozavjetnika, istaknuo je fra Domagoj, imaju dvije zajedničke karakteristike. Prva je da su obojica – i jedino oni u čitavoj Bibliji – imali iskustvo susreta s Bogom pred istom pećinom na Horebu. Druga je ta da ni jedan ni drugi nisu dovršili svoje poslanje, što je mogao biti sadržaj njihova razgovora s Isusom. Njih dvojicu resilo je zauzimanje za narod, ali u jednom trenutku napravili su odmak od svog poslanja: Mojsije kad je počeo mrmljati na sunarodnjake i distancirao se od vječito gundajućeg naroda, a Ilija kad je dao poubijati već duhovno dotučene Baalove svećenike te nastavio, umjesto da zaustavi, nasilje da bi potom pao u beznađe i previdio da uz njega u narodu još ima poklonika pravoga Boga. Obojici je Gospodin naložio da nađu zamjenika koji će dovršiti povjereno im poslanje. Zajedničko im je da se nisu usudili sasvim predati narodu, za razliku od Isusa koji je završio na križ. Al križ na koji ga je narod razapeo nema zadnju riječ, nego Božje uskrišenje. Isus je svojim izlaskom – ulaskom u vječnost – dovršio ono što Mojsije i Ilija nisu.

U završnici homilije, pozivajući se na biblijska čitanja toga dana iz knjige Otkrivenja, propovjednik je posvijestio da je povijest obilježena borbom između dobra i zla. Tako će biti do kraja svijeta, ali mi već unaprijed znamo da će dobro pobijediti. Kao kršćani pozvani smo svrstati se na stranu dobra, što ćemo učiniti jednostavnim vršenjem Božjih zapovijedi. One su nam putokaz poslanja koje nam je Bog namijenio. Vode nas u zajedništvo s njim. Ako na tom putu zbog svojih slabosti zastajkujemo i posrćemo, ili čak umremo, ne trebamo se brinuti što nismo stigli do cilja. Isto se dogodilo i velikanima poput Mojsija i Ilije. Isus je dovršio njihovo nedovršeno djelo i pokazao svoju slavu na brdu preobraženja upravo u njihovu društvu.

Kako mi ove godine slavimo jubilarnu 150. obljetnicu ustanovljenja Družbe, povodom koje smo dobile na dar mogućnost zadobivanja potpunog oprosta u našim kapelicama, fra Domagoj je zajedno s okupljenima, kako onima u crkvi tako i onima koji zbog skučenosti prostora stajahu ispred, izmolio molitve za dobivanje potpunog oprosta.

Na kraju euharistije s. Marislava zahvalila je svećenicima, osobito ovogodišnjem propovjedniku, zboru mladih i svim vjernicima koji su došli u zajedništvu sa sestrama dati hvalu i slavu Bogu. Prema dobrom običaju svi okupljeni zadržali su se u prostoru samostana u ugodnom razgovoru uz slatki zalogaj. Sestre su nastavile druženje s dobročiniteljima samostana na zajedničkoj večeri.

s. Marislava Samardžić

Mi, Školske sestre franjevke Krista Kralja, i u ovim završnim svečanostima Jubilarne godine Družbe Gospodinu zahvaljujemo za njegovu trajnu nazočnost i sveto djelovanje, za njegovu zaštitu i ljubav, za njegova nadahnuća i neupitnu vjernost u svim (ne)prilikama života. Želimo da naš odgovor na mnoge primljene milosti i naš pogled u budućnost prožmu osjećaji djetinjeg pouzdanja u Božju providnost, kao što su prožimali Majku Margaritu i prve sestre, te sve naraštaje sestara tijekom 150. godišnje povijesti.

Ovim riječima Vrhovne predstojnice otvoren je u Zagrebu, u petak 6. rujna 2019. na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti na Jordanovcu, simpozij prigodom 150. obljetnice osnutka Družbe školskih sestara franjevaka Krista Kralja. Šira povijesna istraživanja, osobito manje proučavanih izvora, razdoblja i područja Družbe bila su okosnica ovog prvog simpozija na razini Družbe.

Zatvaranje Jubilejske

S. Klara Šimunović, vrhovna predstojnica, uvodno je istaknula Božju životvornu snagu koja je mnogim povijesnim neprilikama i poteškoćama usprkos sestre podržavala, hrabrila i poticala, naglasivši posebno da opstanak i plodnost Družbe sestre pripisuju isključivo Bogu svemogućem i milosrdnom. Srdačnu dobrodošlicu i iskrenu zahvalu na odazivu i sudjelovanju izrazila je prisutnim biskupima: mons. Ivanu Šašku, delegatu uzoritog gospodina kardinala Josipa Bozanića, mons. Zdenku Križiću, predsjedniku Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za ustanove posvećenog života i predsjedatelju euharistijskog slavlja u crkvi Bezgrješnog Srca Marijina, mons. Pieru Cocci, nadbiskupu Pesara i predsjedniku biskupske konferencije regije Marche u Italiji, mons. Marku Semrenu, pomoćnom biskupu banjolučkom, dekanu Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Mariju Cifraku, provincijalima, gvardijanima, svećenicima, s. Ani Mariji Antolović, predsjednici Hrvatske redovničke konferencije, regionalnoj poglavarici Hrvatske redovničke konferencije, vrhovnim i provincijskim poglavaricama i predstavnicama ženskih redovničkih zajednica iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Crne Gore, te predavačicama i predavačima.

Uz pomoćnog zagrebačkog biskupa mons. Ivana Šaška, koji je svojim izlaganjem *Slavlje spomena kao korijen budućega* približio značenje i smisao slavljenja Jubileja promatranog i življenog u svjetlu utjelovljenja i otkupljenja u Isusu Kristu, primjenjujući ga na konkretni povod slavlja Družbe, u dopodnevnom dijelu simpozija izlagali su: dr. Aleš Maver s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mariboru - *Cerkvene razmere in redovništvo v habsburški monarhiji v prvi polovici 19. stoletja*, s. Loreta Lekaj, FIC (Graz) - *Franjevačke trećoretkinje i školske sestre u Grazu kao odgovor na potrebe Crkve i društva*, te sestre članice Mariborske, Bosansko-hrvatske provincije Prečistog Srca Marijina i Mostarske provincije Svete Obitelji: s. Polonca Majcenović - *Odpiranje novih obzorij - šolske sestre v Mariboru*, s. Željka Dramac - *Neki naglasci u razvoju Družbe Školskih sestara franjevki Krista Kralja do Drugoga svjetskog rata* i s. Natalija Palac - *Prijelomno doba Družbe - vrijeme s. M. Terezije Hanželič, vrhovne predstojnice 1935.-1956.*

Izlaganja popodnevnog dijela simpozija bila su usredotočena na *identitet Školskih sestara franjevaka*: franjevački identitet približila je s. Ivanka Mihaljević, SSFCR (Sarajevo), s. Branka Perković, SSFCR (Mostar) govorila je o solidarnosti – sućutnosti sestara s potrebitima i njezino izlaganje bilo je popraćeno koreferatima kojima su s. Patricia Kolenda, SSFCR (Lemont), s. Eva Arévalo Coronel, SSFCR (Asuncion) i s. Emilienne Nankafu, SSFCR (Bukavu) prikazale prisutnost i apostolat Družbe u Sjevernoj i Južnoj Americi, te u Africi. Naglasak na duhovni identitet Družbe u svome izlaganju stavila je s. Marija Petra Vučemilo, SSFCR (Split), a završno izlaganje imala je s. Viviana Ballarin, dominikanka (Rim). Sestre su, referirajući se na izvore, aktualizirale sadašnje potrebe vremena, preispitale važnost življenja poziva evanđeoskom radikalnošću te osvijestile značaj molitve i kontemplacije. Iako, kako su navele, *izvori* pisane baštine svjedoče i o poteškoćama koje su slabile redovnički duh, *ustrajna zauzetost oko molitvene prakse* te

godine: Zagreb – Maribor

pobožnost za zdrav osobni i skladan zajednički život, za ostajanje i plodnost u Gospodinu kroz povijest stajali su njima nasuprot.

Simpozij je upotpunjen i trima glazbenima točkama u izvedbi s. Anđele Pervan – violina, s. Anice Orlović – klavir, s. Lidije Bernardice Matijević – klavir, s. Zale Vrabec – flauta i s. Klare Jarc – klavir, dok je zbor sastavljen od 60ak članica iz četiri provincije Družbe iznimnom usklađenošću i svečanošću nastupa pridonio euharistijskom slavlju kojega je u crkvi Bezgrješnog Srca Marijina na Jordanovcu predvodio mons. Zdenko Križić, biskup gospičko-senjski. Potaknuvši sestre da ovom prigodom naprave jedinstvenu meditaciju svoje redovničke povijesti i ohrabrivši ih za oduševljeno življenje poziva u sadašnjem darovanom i zadatom vremenu, mons. Križić „usudio se“ glasno promišljati o aktualnim iskušenjima kojima je crkva izložena, preispitati površnost življenja izabranih, Bogu posvećenih osoba te *ustrajnost u vjernosti* istaknuo kao predispoziciju za autentično svjedočenje.

Sestra Klara Šimunović, vrhovna predstojnica, u svojim je obraćanjima tijekom dvodnevne završnice Jubilejske godine zahvalila sudionicima na značajnom doprinosu pri realizaciji Simpozija, podsjetivši zaključno na riječi pape Franje da je „nužno govoriti o vlastitoj povijesti radi očuvanja identiteta živim, kao i radi jačanja jedinstva obitelji i osjećaja pripadnosti“. Istaknula je značaj *milosti nadahnuća* kojoj trebamo biti otvoreni te uvijek i u svemu priznati Božju svemogućnost. Zadržala se i na pojmu *služenja*, pojasnivši da služiti znači *kraljevati*, činiti sve da se Božje kraljevstvo proširi do svih krajeva svijeta.

Svečanom euharistijskom slavlju završnice Jubilejske godine, u subotu 7. rujna, u stolnoj crkvi u Mariboru predsjedao je uzoriti kardinal João Braz de Aviz, prefekt Kongregacije za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskog života, u suslavlju s mariborkim nadbiskupom metropolitom mons. Alojzijem Cvilkom i mons. Stanislavom Zoreom, ljubljanskim nadbiskupom metropolitom i predsjednikom Slovenske biskupske konferencije, te drugim slovenskim biskupima i brojnim svećenicima. Tom prigodom mons. Stanislav Zore u ime Slovenske biskupske konferencije uručio je Družbi školskih sestara franjevačka Krista Kralja o 150. obljetnici njezina osnutka najviše odlikovanje Crkve u Sloveniji - Odličje sv. Cirila i Metoda, u zahvalu i priznanje za njihove velike zasluge u obrazovnom, karitativnom, duhovnom i kulturnom djelovanju te za vjerno služenje Crkvi u Sloveniji. Družba školskih sestara franjevačka Krista Kralja je prva ženska redovnička ustanova koja je nastala na slovenskom tlu.

Bogatstvo različitosti koje je okupilo i ujedinilo cijelu Družbu te neposrednost radosnog susretanja svjedočilo je o međusobnoj povezanosti sestara, učvršćujući svijest o pripadnosti *istom Izvoru* u kojemu naša čežnja za zajedništvom s Bogom nalazi svoj smiraj.

s. Diana Dolić

Gospodin mi daje sestre

Od 17. do 24. kolovoza 2019. godine održan je zajednički susret odgojiteljica i sestara s privremenim zavjetima Družbe s Vrhovnom upravom na kojem je iz naše provincije sudjelovalo devet sestara, a sveukupno nas je bilo šezdeset. Susret je održan u prostorijama škole i internata Austrijske provincije u St. Peteru (St. Jacob in Rosental). Predivni krajolik koruških Alpa krajem ljeta pružio je ugodan pogled i svježinu zraka kao dobru podlogu za rad.

Ovo je bio prvi susret na razini Družbe kojim se nastojalo promišljati odgojiteljski rad u vidu problematike početnog odgoja za redovnički život u razdoblju juniorata. Teme su nam bile zajedničke, a radom u skupinama došle smo do različitih pogleda na određena pitanja. Bilo je vrlo interesantno promatrati iste datosti pod različitim kutovima.

Prva predavačica bila je s. Valerija Kovač iz Družbe sestara franjevačka od Bezgrešne. Predavanja na temu: *Teološki temelji zajedništva, Zajedništvo u redovničkom životu te Franjevačko bratstvo i sestrinstvo* obradila je kroz fundamentalnu, eklezijalnu, antropološku i eshatološku dimenziju. Druga predavačica, s. Michela Refatto iz Družbe Franjevačka od Siromašnih (Italija), obrađivala je franjevačko zajedništvo iz biblijske perspektive na temu *Ja - dar samoj sebi, Dar odnosa te Opredijeljenost za sestrinstvo*. Treća predavačica je bila s. Samuela Klaić, tajnica Vrhovne uprave, koja je predstavila Odgojni plan Družbe (*Progetto formativo*).

Nakon svakog predavanja imale smo rad u manjim skupinama koje su pogodovale konstruktivnoj i otvorenoj komunikaciji. Prema izvješćima koja bi uslijedila nakon rada, mogao se pratiti tijek misli koje otkrivaju nova pitanja, promišljaju problematiku i način djelovanja odgojiteljica i sestara s privremenim zavjetima. Sestre juniorke su problematizirale jasnoću zadataka koji im se povjeravaju. Često su naime zbunjene. Imaju volju prihvaćati i vršiti povjerene im poslove ali im kod sestara nedostaje sustavan pristup, odgovornost i pogled u budućnost. S druge pak strane, odgojiteljice uviđaju problem rada s novim generacijama koje dolaze iz ranjenih obitelji.

Časoslov smo molile na talijanskom jeziku, službenom jeziku Družbe, dok smo euharistijska slavlja slavili na slovenskom. Za izbor liturgijskih pjesama bile su svaki dan zadužene sestre iz druge provincije. Za ovu prigodu, točnije za trenutke rekreacije i druženja bila je tiskana i pjesmarica na jezicima koji se koriste u Družbi.

Smještaj, prehrana, dvorane za rad i cijeli organizacijski dio koji nam je ponudila Austrijska provincija bio je na vrlo visokom nivou. Skup je srdačno pozdravio vijećnik pri Zemaljskoj vladi Koruške (Landesrat), te izrazio radost što su sestre izabrale njihovo mjesto za sjedište ovog skupa.

Jedan – hodočasnički dan, provele smo u Mariboru gdje smo posjetile sestre u Kući matici, razgledale kuću, upoznale se s djelatnostima sestara te pogledale kratko povijesno izvješće o počecima Družbe, o dolasku prvih sestara iz Graza. Posjetile smo franjevački samostan i crkvu Majke Milosrđa te mariborsku katedralu u kojoj se nalazi grob biskupa Slomšeka, zaslužnoga za dolazak prvih sestara u njegovu biskupiju.

Višednevni zajednički rad, otvorenost i dijalog sigurno otvaraju pogled prema budućnosti. Iako sve provincije pogađa sve manji broj zvanja, ne trebamo gubiti nadu. Možda možemo činiti nešto novo i na drukčiji način. U vremenu tehnoloških dostignuća i uronjenosti mladih u taj svijet možemo vidjeti priliku te djelovati na nov način, ali mudro, ostajući usidrene u riječi najvećeg odgojitelja i učitelja života, Isusa Krista. Nasljedujući njegov primjer znamo da nam je proći put križa koji s njim vodi do uskrsnuća.

Naše zajedništvo u radu i druženju zaključile smo 24. kolovoza dugim sestrinskim pozdravljanjem i opraštanjem. Na povratku smo zajedno sa sestrama iz Bosansko-hrvatske provincije posjetile spomen groblje u Bleiburgu, zadržavajući se kratko u molitvi za sve žrtve koje su dale život za Domovinu.

s. Lidija Bernardica Matijević

Susret sestara s privremenim zavjetima

Zahvaljujući susretu koji se ostvario u Austriji od 17. do 24. kolovoza imala sam priliku upoznati sestre juniorke naše Družbe. U ozračju ujedinjenosti osjetila sam ljepotu zajedništva što je za mene nezaboravno iskustvo.

Svaki smo dan imale predavanja, osim 22. kolovoza kada smo hodočastile u Maribor. Sretna sam što sam prvi put stavila noge na zemlju po kojoj je hodala naša utemeljiteljica Majka Margarita Pucher i biti u Kući matici o kojoj sam do sada često slušala i vidjela je samo na fotografijama.

Tijekom predavanja najviše me dirnulo sestrinsko zajedništvo koje od nas ne traži da budemo iste. Bogatstvo je svaka od nas upravo takva kakva jest. U našem zajedništvu sjedinjene smo s Presvetim Trojstvom. A upravo je trinarno zajedništvo sjedinjenje u različitosti. Ono nas uči prihvaćati svaku sestru kao dar i njegovati međuljudske odnose u našim zajednicama. Predavanja su nam posvećivala da svaka od nas ima svoje darove za koje se mora pitati kako ih koristi. Uz darove imamo i ograničenja zbog kojih se ponekad bojimo očiju drugih, ali to su naša ogledala.

Uz predavanja koristan je bio rad u skupinama. Dobro je bilo slušati iskustva drugih sestara. Osobito me privlačila liturgija koja je svakog dana animirana na drugom jeziku. U različitosti liturgijskih napjeva došlo je do izražaja bogatstvo jezika koji se govore u našoj Družbi. Također sam bila ushićena svakodnevnim rekreacijama. Rekreacije nas ujedanjuju, povezuju, obnavljaju naše odnose u međusobnom dijeljenju radosti.

Valja ne zaboraviti spomenuti da su nas dobro hranile *majke* - sestre koje su radile u kuhinji. Nazivam ih *majkama* jer su djelovale poput majki s licima obasjanim radošću.

s. Anny Furaha Kalumire

Na Božjem dlanu

Tražeci moto za svoje prve redovničke zavjete izabrala sam redak iz knjige proroka Izaije u kojem mi Gospodin obećava da će me svojom rukom pratiti i voditi na životnom putu, *Gle, u dlanove sam te svoje urezao*. Osjećajući istinitost ovih riječi, posebno nakon duhovnih vježbi, okružena rodbinom i sestrama svoje Provincije, 31. kolovoza 2019. spremno sam obećala Gospodinu da ću na godinu dana živjeti zavjet čistoće, siromaštva i poslušnosti.

Misno slavlje predvodio je fra Ante Akrap uz koncelebraciju triju svećenika i ministriranje dvaju sjemeništara. Zbor lovretskih sestara uzveličao je slavlje skladnom pjesmom.

Pred Gospodina sam donijela nepodijeljeno srce koje čezne biti ispunjeno samo njegovom prisutnošću i ničim drugim što bi me moglo od njega odijeliti. Ohrabrujuće riječi pružio mi je fra Ante u poučnoj homiliji kada je rekao da je čovjek spreman dati svoj život Bogu i bližnjemu kada ga Bog svojom milošću dotakne i pozove, unatoč svjetskim protivštinama, nesagledivoj budućnosti, jer vjeruje da ga Bog ne napušta nikada. Nakon homilije uslijedio je čin zavjetovanja i primanje blagoslovljene koprene koju sam prvi put odjenula kao simbol Bogu posvećene osobe.

Slavlje smo nastavili za zajedničkim stolom uz prigodni program popraćen lijepim riječima. Zahvaljujem sestrama na trudu koji su uložile da mi ovaj dan bude što ljepši. Posebno me

razveselila prisutnost i raspoloživost naših sestara iz DR Konga koje su pjesmom i plesom pridonijele radosti i posebnosti slavljeničkoga ozračja.

Uistinu je divan doživljaj na ovako važan dan biti okružena rodbinom i sestrama. Zahvaljujem njima i svima koji mole za moju ustrajnost. Vi ste također u mojim molitvama jer zajedništvo u duhu čini nas sposobnima za djela ljubavi, srdačnost i dobrotu, na što nas Bog poziva.

s. Anđela Crnjac

Godina jubileja – dan oprosta

Kako najprimjerenije zatvoriti godinu jubileja akoli ne primanjem dara oprosta, i to potpunoga, koji u samostanskim kapelicama naše Družbe, za 150. obljetnicu, omogućiti Sveta stolica.

Eto, upravo primanje toga dara upriličismo i mi u našoj kapelici u Sinju na dan utemeljenja Družbe, 13. rujna. Pridružujući se provincijskim zajednicama koje prije nas učiniše isto, naša je sinjska zajednica vjerojatno zadnja danom oprosta proslavila godinu oprosta i tako zaključila jubilejsko slavlje u zajedništvu s nekoliko članova velikog zbora Župe Gospe Sinjske, framašica, naših susjeda i prijatelja. Uz sestre okupilo nas se više od dvadeset te nam je kapelica bila pretijesna.

Crkva zahvaćajući iz svoje duhovne riznice, iz bogatstva primljenih milosti i zasluga Krista i svetaca udjeljuje dar potpunoga

oprosta koji vjernike ne ostavlja ravnodušnima. Njime ih prizivlje da kroz sakramentalnu ispovijed, euharistijsko slavlje i određene molitve crpe s vrela Božanskoga milosrđa dok su još na zemskom putu, kako bi se pripravljali za nebesnika staze.

Prije okrjepe s euharistijskog stola nas okupljene fra Marko Đerek pozvao je na preispitivanje savjesti a potom i izmirenje s Bogom, zbog čega mu se pridružio i fra Antonijo Mravak. U propovijedi je govorio o životu sveca dana, Ivana Zlatoustog koji nam može biti uzor vjernosti Bogu i zauzetosti za duhovni rast, kako osobni tako i svoga bližnjega.

Nakon mise, u jednostavnosti druženja, naše smo blagovalište i primaću sobu učinile ugodnim susretištem.

s. Natanaela Radinović

Dan slavlja i rastanka

Završetak Jubilarne godine Družbe 13. rujna na Lovretu bio je dan slavlja, sjećanja i rastanka. Kako u životu ništa nije slučajno te sve ima svoje razloge i svrhu, posebno ako vjerujemo da Bog upravlja prošlošću, sadašnjošću i svime što će doći, tako je u tom slavljeničkom danu sve imalo poseban slijed i poveznicu. Obilježavale smo dan Družbe, 80. rođendan

s. Borislave Kovač i opraštale se od sestara koje se vraćaju u DR Kongo.

Na završetku Jubilarne godine sjećale smo se svih koje su zaslužne da smo mi danas ovdje, na temeljima njihova života i služenja malenima, od Majke Margarite do najmlađe sestre u našoj Družbi.

Na isti datum, 13. rujna 1974. godine, prve su sestre zakoračile na afričko tlo odlazeći naviještati Krista i pomagati onima kojima ih Provincija šalje. Mi smo danas svjedokinje

Božjeg zahvata preko naših sestara i njihovog misijskog djelovanja koje rađa i plodovima duhovnih zvanja, te smo mogle primiti naše sestre Kongoanke koje se nakon tri mjeseca boravka u Hrvatskoj opraštaju od nas i vraćaju se u svoj Kongo. S njima se u svoju misijsku postaju vraćaju s. Samuela Šimunović i s. Adriana Galić.

Razlog dolaska sestara iz DR Konga bio je u okviru Jubilarne godine Družbe, odnosno susret odgojiteljica i sestara s privremenim zavjetima, te učenje hrvatskoga jezika. Svojom radošću, mladenaštvom i marljivošću unijele su sebe u našu lovretsku zajednicu te je stoga rastanak bio obilježen snažnim emocijama. Od prvog dana dolaska ponašale su se kao da su uvijek s nama. *Ovo je naša kuća i mi smo se tako osjećale*, bilo je dirljivo čuti na hrvatskim jezikom od svake od njih. Ipak, žele doma. Vesele se susretu sa zajednicom sestara u DR Kongu, svojim obiteljima i prijateljima. Zagrljaji rastanka na samostanskom dvorištu i suze koje su bile vidljive u očima okupljenih sestara bile su izražajnije od riječi. *Molimo jedne za druge*, jedina je molba koja se mogla čuti.

Otpratile smo naše sestre u splitsku zračnu luku i poželjele im sretan povratak u DR Kongo.

s. Andrea Nazlić

Sastanak Provincijske uprave s kućnim predstojnicama

Na spomendan sv. Vinka Paulskoga u provincijskom središtu održan je redoviti godišnji susret kućnih predstojnica s Provincijskom upravom. Susret koji je započeo molitvom u 9,00 sati predvodila je provincijska predstojnica s. Andrea Nazlić, a sudjelovalo je 15 kućnih predstojnica.

S. Andrea zahvalila je sestrama za odaziv na sastanak te na obavljanju zahtjevne službe animiranja zajednice, osobito sestrama koje su prihvatile drugo trogodište.

Prihvatanje ove odgovorne službe protumačila je kao očitovanje želje za prepoznavanjem dobra u zajednici, zalaganje za unapređenje svega što se pred zajednicu postavlja kao poteškoća, kušnja i izazov te zajednički hod na *putu nade*.

Susret nije bio uobičajeno koncipiran kao analiziranje izvješća iz zajednica, nego se kroz radionice pokušalo prikazati, analizirati i vrednovati teme važne za život zajednice i sestrinske međuodnose. U uvodnoj

riječi s. Andrea je istaknula da je važno i potrebno „sagledati život zajednice u kojoj živimo kako bismo je, uz Božju pomoć, što bolje animirale, brinući se za povjerene nam sestre i za sve ono što ta služba podrazumijeva. Svjesne sebe, svojih sposobnosti, ali i ograničenja, svjesne zajednice kojoj služimo, nerijetko se upitamo kako dalje? Kako dalje u zajednici koja je sve starija, u kojoj prevladava pasivnost, otuđenost, sebičnost i površnost. Imaju li smisla naša zalaganja, kada se, gledajući ljudski, stalno vrtimo u začaranom krugu, rastrgane poteškoćama koje su često nebitne i koje su posljedica naše nedovoljne povezanosti s Bogom?”

bih živjeti s ljudima koji štite ljudsko dostojanstvo i koji žele ići putem istine i pravednosti”.

Podijeljene u četiri skupine mi kućne predstojnice promišljale smo o vodstvu zajednice sagledavajući kako vršimo ulogu kućne predstojnice, shvaćamo li je kao služenje zajednici, kako pristupamo svakoj pojedinoj sestri. Važno je bilo podsjetiti se kako se vode pojedine knjige u zajednici, pripremaju i vode kućni kapituli koji su neizostavna prilika slavlja i izgradnje zajedništva.

Citirala je djelo Maria de Andrade, *Mojoj duši se žuri*: „Nemam više vremena za beskonačne sastanke na kojima se raspravlja o statutima, pravilnicima, postupcima i internim propisima, a da pritom znamo da se baš ništa neće postići. /.../ Želio bih živjeti s ljudima koji su puni čovječnosti; s ljudima koji se mogu smijati svojim pogreškama i koji na temelju svojih uspjeha nimalo nisu umišljeni; s ljudima koji se unaprijed ne smatraju pozvanima donositi sudove; a koji ipak ne bježe od odgovornosti. Želio

Osim promišljanja o vodstvu zajednice svaka se skupina intenzivno bavila svojom temom o kojoj se raspravljalo u plenumu: molitveni život, život u zajednici, apostolat i odnos prema vremenitim dobrima.

U razmišljanju o molitvenom životu promatrali su se elementi osobne dimenzije molitve koja je temelj sjedinjenja s Bogom i polazna točka otkrivanja Božjeg plana sa svakom pojedinom sestrom i zajednicom. Sestre su iznosile iskustva koja se mogu vrednovati kao izazov ili predstavljaju

poteškoću na osobnom i zajedničkom planu. Promišljalo se o načinu shvaćanja i animiranja duhovnih obnova, odgojno-formativnih sastanaka i razmatranja Božje riječi, *Lectio divina*.

Prije govora o životu u redovničkoj zajednici podsjetile smo se na čl. 39. Konstitucija koji potiče svaku sestru da se daruje zajednici "u iskrenoj i uzajamnoj ljubavi, obilježenoj međusobnim poštovanjem i dubokim razumijevanjem". Aktualizacija ovog sadržaja olakšala bi suživot i otklonila mnoge poteškoće na koje nailazimo.

Apostolat sestara prvenstveno je promatran kroz prizmu da je „glavni apostolat školske sestre franjevske Krista Kralja živjeti u zajednici kao svetom mjestu u kojem Bog prebiva u osobi svake sestre” (Odredbe, čl. 61.). Promišljanja su pokušala ponovno dozvati u svijest prvotno poslanje svake sestre na izgradnju zajedništva, potom odgovornost i potrebu usavršavanja za

povjereni apostolat koji treba usmjeravati potrebama našega vremena.

Kroz pitanja o odnosu prema vremenitim dobrima propitivalo se načine korištenja zajedničkog dobra i pokušalo odgovoriti na pitanja o raspolaganju povjerenih nam dobara. Također su doneseni poticaji i smjernice koje svakoj predstojnici mogu pomoći u animiranju zajednice, što se konačno prelijeva na život cijele Provincije. Zadatak je to koji ne prestaje završetkom susreta predstojnica, nego se treba ostvarivati u svakodnevnom suživotu u kojem je svaka sestra bitan kamenčić u mozaiku zajedništva.

Susret je završen franjevačkim pozdravom *Gospodin ti dao mir* kojega smo izrekle jedna drugoj u želji da nas prati u našem *hodu nade*.

s. Lucija Bilokapić

Iz dječjih vrtića

Već naviknute čitati tekstove vrtičkih zbivanja i ovaj put imamo priliku „zaviriti“ u njihov kutak koji se budi nakon vremena odmora. Za novu pedagošku godinu pripraviše se euharistijskim slavljem na spomendan Anđela čuvara 2. listopada. Donosimo zapise iz vrtića u Zadru i Zagrebu.

Novu pedagošku godinu u našem dječjem vrtiću u Zadru započeli smo predanjem Gospodinu i zahvalom na njegovim dobrima euharistijskim slavljem, koje je predvodio fra Bojan Rizvan, župnik župe Presvetog Srca Isusova u sestrinskoj kapeli. Okupljeni oko stola Gospodnjega - roditelji, djeca, djelatnice vrtića i sestre – dijelili smo i svjedočili pravo obiteljsko zajedništvo.

Misnom slavlju prethodila je procesija u kojoj su djeca zajedno sa svećenikom ušla u kapelu noseći kip sv. Franje kojeg je fra Bojan na kraju mise blagoslovio.

U homiliji fra Bojan se obratio djeci pripitujući ih postoje li anđeli i gdje su. Odgovor je bio jasan: „Anđeli postoje i žive na nebu. Mi imamo svoje anđele koji nas čuvaju“. U dijalogu prilagođenom djeci spomenuo se i molitve *Anđele čuvaru* koju je izmolio zajedno s njima. Roditeljima je naglasio da Bog voli djecu više nego oni sami, jer – Bog je ljubav. Ukazujući

im na važnost povezivanja djece s Bogom, potaknuo ih je da ne sputavaju svoju djecu i da ih odgajaju molitvom.

Za vrijeme euharistijskog slavlja roditelji su imali ulogu navjestitelja Božje riječi kroz misna čitanja i molitvu vjernika, dok su pjevanje s djecom animirale s. Mirjana Puljiz i s. Marina Fuštar.

s. Miranda Škopljanac-Maćina

***

U užurbanom vremenu u kojem danas živimo, teško je naći mjesto gdje se možete opustiti od svakodnevnih obveza i pronaći malo mira za sebe i svoju obitelj. U našem vrtiću na Jordanovcu sve odiše na to. I nikad nisam sigurna kad je pravo vrijeme kad moram doći po djecu, jer kad god dođem uvijek je krivo vrijeme. A prava je istina da je njima tu lijepo i da uvijek žele ostati još pet minuta. To mi je pravi dokaz da je mojoj djeci lijepo. Uoči proslave sv. Franje, kojega naše tete i sestre franjevke Krista Kralja slave kao svoga zaštitnika, imali smo misu i druženje u atriju samostana. Bilo je lijepo biti dio misnog slavlja i prvog predstavljanja naših predškolaca. Sve je nekako mirisalo na jesen, na Štefove mirise i pečene kestene, finu štrudlu od jabuka koje su naše časne dan prije ubrale i ispekle za ovu prigodu. Srce vam raste i veliko je kad vidite s koliko se ljubavi netko brine za našu djecu da im prenese ono najbolje od sebe, ono dobro što u sebi ima.

Mama Repušić

Izlet redovnica Splitsko-makarske nadbiskupije

Pod vodstvom nadbiskupskog delegata za redovnice Splitsko-makarske nadbiskupije fra Petra Lubine, upriličen je 5. listopada izlet-hodočašće u Zadar koji je uključivao posjet nekolicini zadarskih svetišta i sakralnih zdanja.

Prvo odredište bilo je svetište Gospe od Zdravlja u kojem je nekoć tri godine kao ispovjednik služio sv. Leopold Bogdan Mandić. Crkva, koja je iz doba baroka, u početku je bila samo kapela, a s vremenom je nadograđena u crkvu. Izgradnji je ulaganjem svojih dobara najviše doprinio mons. Šime Duka, a u njoj je i sahranjen.

Razgledali smo i katedralu sv. Stošije koja se gradila u predromaničkom, romaničkom i gotičkom razdoblju, a nakon izgradnje spadala je među tri europske katedrale

koje imaju prohodnu galeriju. Na Forumu vidjesmo *stup srama* koji je u 19. stoljeću služio za javno ponižavanje prijestupnika, a njihov prijestup najčešće je bila krađa. Osuđenik bi bio privezan za stup, a oko vrata mu je bila obješena ploča s popisom prijestupa te je bio izložen vrijeđanju prolaznika i ljudi okupljenih na trgu.

Euharistiju smo slavili u crkvi Sv. Marije koja pripada sestrama benediktinkama. Nakon mise sestre su nam pripovijedale o teškoj povijesti sestrinskog samostana

koji je bio razrušen, a one preseljene u sjemenište Zmajević. Uz Božju pomoć i dobročinitelje samostan je obnovljen te su se mogle vratiti. U dva krila samostana nalazi se stalni postav crkvene umjetnosti dobro znan kao *Zlato i srebro Zadra*, koji smo također razgledali.

Sljedeće odredište bila je crkva sv. Frane, najstarija dalmatinska crkva sagrađena u gotičkom stilu, a samostan u kojem žive franjevci osnovan je još za života sv. Franje. Iza glavnog oltara nalazi se nekadašnje svetište s drvenim korskim sjedalima ukrašenim tehnikom rezbarenja. Značajna je i sakristija u kojoj je 1358. godine sklopljen Zadarski mir između Mletačke republike i hrvatsko-ugarskog kralja Ludovika Anžuvinca.

Nakon razgledanja crkve nastavili smo druženje obilazeći Pozdrav suncu uz

zvukove Morskih orgulja. Zanimljivo je kako valovi mora stvaraju originalne glazbene varijacije tako da uvijek slušamo novi i neponovljivi koncert.

Za kraj smo posjetili crkvu sv. Šimuna. Na glavnom oltaru nalazi se škrinja sv. Šimuna iz 1380. godine. U njoj se nalazi mumificirano tijelo Šimuna Jeruzalemca, onoga koji je na svoje ruke primio Isusa kad su ga Marija i Josip prikazali u Hramu. On je ujedno i zaštitnik Zadra.

Bogatstvo povijesti i kulturne baštine Zadra, svakim posjetom nudi nešto novo. Bilo mi je lijepo u društvu sestara razgledati znamenitosti Zadra koje do sada nisam vidjela. Zahvaljujemo fra Petru na organizaciji i na sadržajnom tumačenju zadarske povijesti.

s. Anđela Crnjac

Bogom povezani

Koliko naših susreta, druženja, povezanosti ne bi ni bilo da Gospodin nije naša veza i poveznica. Možda o toj stvarnosti ne razmišljamo na taj način nego uzimamo podrazumijevajućom blizinu onih s kojima se ukrštavaju naši životni putovi te bivamo suputnici na nekoj dionici hoda stazom prolaznosti. Sveti je Franjo imao istančanu svijest povezanosti čitave stvarnosti s Bogom i upletenosti njegove spasenjske vječnosti u našu vremenitost i u tom je svjetlu razumijevao i gradio svoje bratstvo. Za njega nije bilo sumnje je li mu Gospodin dao braću. E, da je živjeti sestinstvo u Franjinoj svijesti - u vjeri i znanju da nas Bog povezuje, a njegova veza obvezuje.

Postoje vremena i događaji koji nas podsjetite na međusobnu darovanost, osvijeste uronjenost u Božje otajstvo pred kojim je zahvala najrječitiji način komunikacije. Nije li euharistija upravo to – zahvala. Ne čudi stoga da se euharistijskim slavljem obilježavaju druženja u kojima želimo da Bog bude u našoj sredini (usp. Sef 15.17), kojim ispovijedamo da smo s njim i u njemu povezani.

U tom duhu i ove godine, 13. listopada, upriličismo vanjsko slavlje sv. Franje u dvorištu našeg samostana u Sinju. Broj odazvanih susjeda i prijatelja zajednice nadmašio je i naša očekivanja i dosadašnje iskustvo. Sabralo nas se šezdeset i jedno, tako da su sve sjedalice iz podrumskih prostorija i s prvoga kata, izuzevši kapelicu, bile u funkciji. I da ne bi onih koji stajanjem iskazaše poštovanje prema gostima starijima od sebe, ne bi ih bilo dovoljno.

Euharistiju je predvodio fra Antonio Mravak. Vidjelo se da mu je lijepo s nama i da mu se ne žuri po smirenosti nastupa i polaganom razlaganju poruke koju je za nas iščitao iz riječi Božje. Zahvalnost Bogu stavio je pred nas kao model kršćanskog ponašanja. Nije u redu svako dobro koje živimo uzimati zdravo za gotovo jer time, poput nezahvalnih izliječenika o kojima Isus govori u evanđelju, propuštamo priliku vraćanja k svome Središtu u kojemu nam je očima zahvalnika vrednovati sve što imamo i jesmo. No katkad se čini da je po svojoj zahvalnosti čovjek na začelju svih Božjih stvorenja, koje je brat Franjo znao pozivati da hvale i blagoslivljaju Gospodina. N. B. Vjerojatno mu je bilo drago i nije zamjerio da je među nama na slavlju njemu u spomen bio i *naš* mačak. Inače *javljen*, za ovu se prigodu držao malo podalje da bi pred kraj propovijedi, i samo tada, pristupio bliže okupljenima te ostao u miru pa se činilo da sluša i razumije propovjednika, kao nekoć ptice njegova svetoga imenjaka.

Nakon slavlja i gozbe za stolom Gospodnjim, druženje smo nastavili u voćnjaku zaklonivši se od brata sunca u sjenu stabala.

Oni koji su nam se pridružili prvi put u ovakvom sustolništvu na odlasku se preporučite i za dogodne, dok oni s kojima odavna dijelimo povezanost u ime Božje, već se sad nadaju idućoj proslavi svetoga Franje, jer rekoše, premda ne doslovno, da im je kod nas uvijek lijepo i dobro kao braća zajedno biti (usp. Ps 133,1). Mi sestre znamo i zašto – zbog povezanosti s Onim koji je u sredini našoj.

s. Natanaela Radinović

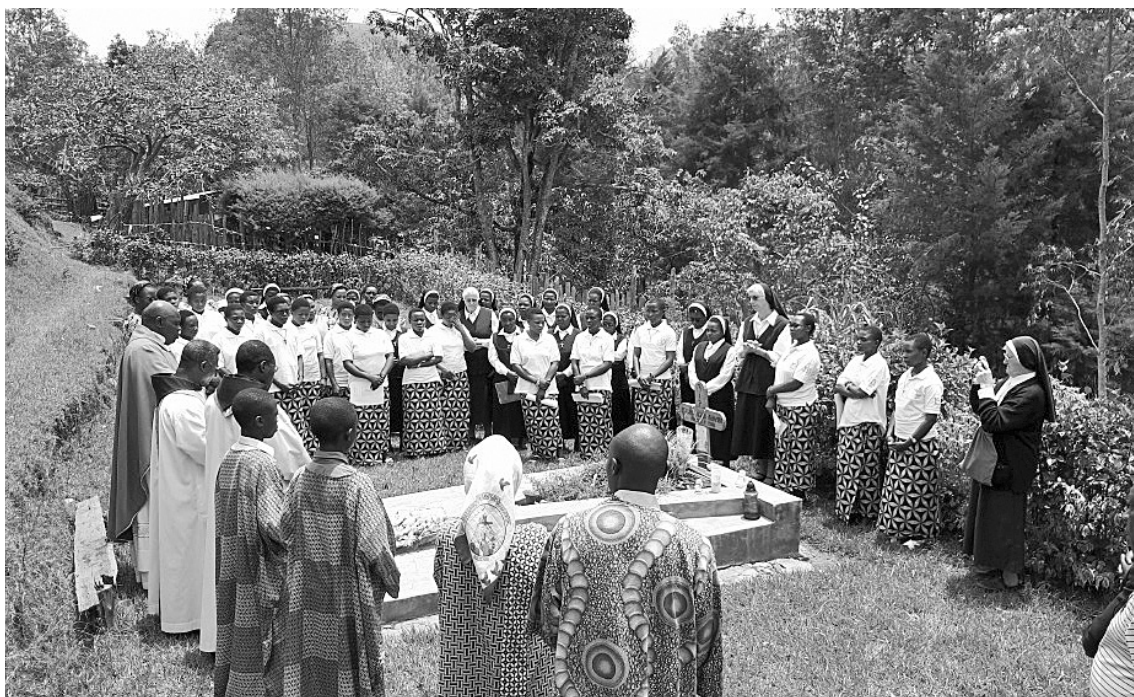
JEKA IZ AFRIKE

Zahvala Gospodinu za jubilej

Na blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije, 8. rujna pošle smo u Luhwinju, našu prvu misiju, odakle sežu korijeni naše zajednice na afričkom tlu. Euharistijskim slavljem zahvalile smo Bogu za sva dobročinstva, sve milosti i svako dobro koje nam je udijelio i kojim nas podupire na našem redovničkom putu i u radu, dok su brojne sestre isti duh zahvalnosti *izljevale* na drugom kraju svijeta.

Naime, nije bilo moguće svakoj od nas doći do Zagreba i Maribora gdje se *slila* glavnina Družbe u obilježavanju Jubilejske godine, ali svaka može i treba baš na svakom mjestu i u svako vrijeme moliti Gospodina, zahvaljivati i služiti mu u poniznosti.

Svjesne toga, mi ovdje prisutne sestre u zajedništvu s odgajanicama našle smo se oko oltara Gospodnjeg u Luhwinji. Nadbiskup nam je poslao svog izaslanika abbè Jean Marie Kitumaini, koji je u koncelebraciji s još tri franjevca predslavio misu u župskoj crkvi. Poslije pričesti klečeći pred oltarom primile smo svečani blagoslov povodom Jubileja.

Nakon mise nadbiskupov je izaslanik pozvao sestre, kandidatkinje, postulantkinje i pjevače da u procesiji hodočastimo do groba naše s. Clare kako bi blagoslovio *prvo sjeme posijano u našu misijsku zemlju* tijekom 45 godina života u ovoj nadbiskupiji ispod ekvatora.

Zahvaljujući i za Jubilarnu godinu, vratile smo se u naše zajednice.

Budi hvaljen, Gospodine moj, po našoj Družbi!

s. Mirabilis Višić

Iskorak prema novom izazovu

Trenutak ostvarenja onoga što sam očekivala doimao mi se poput sna, a radosti isprepletenuo pitanjem: „Je li moguće da sam ja ušla u postulaturu?“ nije se nazirao kraj kada sam trebala stupiti u kapelu. Čini mi se da uopće nisam znala kako se ponašati i ta jedna – meni ipak draga – nesmotrenost prožimala je cijeli obred. Kad sam se ustala iz klupe i pošla prema oltaru da nam s. Françoise dade znak *Tau*, pomislila sam da netko drugi korača umjesto mene. Došla mi je u tom trenutku svetopisamska riječ: *Gospodin sve okreće na dobro onima koji ga ljube* (Rim 8,28). Zahvatila me radost i bilo mi je dovoljno pogledati *Tau* na mojim grudima, taj znak mog ulaska u postulaturu, da suze radosnice same od sebe poteknu.

***

Nisam bila svjesna što se sve događalo u našem samostanu u Bukavu-Ngubi na blagdan Rana sv. Franje kad smo ušle u postulaturu. Kad se nešto dugo čeka i ostvari se, pomisliš da nije zbilja. Rekla sam Bogu veliko hvala, također sestrama koje su nas primile. Osjećam se sretnom i molim da nam Gospodin podari ustrajnost na njegovu putu.

***

Srećom, pri ulasku u postulaturu u meni se pojavilo i pitanje, skoro strah, kako ću ja nositi znak *Tau*? Je li on ukras koji me čini ponosnom što sam postulantkinja, ili će mi buditi vjeru u Krista koji je trpio za mene? Moram svojim životom buditi nadu u Njega. On me zove i budi da budem više Njegova i molim više kao što je naš otac sveti Franjo molio.

Sestre, sretne smo što smo zakoračile u novi izazov!

Bernardine Ntamungo Balamba, Edite Rhumukuze i
Julienne Tulinabo Muderhwa, *postulantkinje*

Gospodin mi učini djela velika, ime je Njegovo sveto!

Zahvaljujemo Gospodinu za sva njegova dobročinstva koja je učinio i čini svakim danom. Neka bude blagoslovljen dovijeka! Zahvaljujemo i sestrama koje su nas primile u novicijat, kako bismo i mi mogle biti ono što one već jesu, kušati redovnički život o kojem toliko sanjamo. I, drage naše sestre, unaprijed računamo na vaše molitve.

Na dan pripreve za taj sretni događaj dano nam je vrijeme za molitvu i razmatranje, za provjeru motivacije vlastitog duhovnog

zvanja i osobnog stava prema Bogu. U tom trenu bilo mi je kristalno jasno da je Gospodinova ljubav prema meni vrlo, vrlo ozbiljna stvarnost. Taj pogled ljubavi kojeg svraća na mene usprkos mojim slabostima prava je milost. Uza sva moja nastojanja, nisam svojom snagom došla do ovoga gdje jesam. Neka mu je hvala, slava i čast uvijek!

Naučili su nas da se opašemo Riječju njegovom, da volimo molitvu, zajednicu i svaku

sestru, jer jedino ga tako možemo sresti. Svjesna da sam ovdje po njegovoj ljubavi, on me pozvao i zove svakim danom. Molim ga da čuva moje korake da ne posrnem po kamenjima bespuća. Sama, bez Božje pomoći, ništa ne mogu, računam s njim koji je Svemoguć.

Na dan ulaska u novicijat, 17. rujna, zahvatila me velika radost i stvarno ne znam kako bih je objasnila. Tà onaj moj davni san postao je stvarnost! Nije to nikakav slučaj, to je ozbiljni čin. Sretna sam što sam primljena u ovu redovničku zajednicu i što ja postanem dio nje. Pa tko je to mogao zamisliti!?

U radosti smo vidjele da su sestre ostavile sve svoje poslove i obveze te su došle radovati se s nama. U tomu čitamo znak ljubavi i podrške. Zahvaljujemo svakoj napose, jer

su učinile sve da bi taj dan ostao zapamćen, neponovljiv. Neka im Gospodin naplati stostruko.

Ne mogu ne zahvaliti i za sve savjete, sve dobre želje i sva nadanja. Rečeno nam je da budemo strpljive međusobno i s drugima, da ne ogovaramo, da budemo diskretne, da se veselimo međusobnoj prisutnosti... Naročito nam je rečeno da gajimo pravo prijateljstvo i ljubav prema Isusu Kristu. Dar kojeg smo dobile - Biblija - pomoći će nam na tom putu, na otkrivanju lica Božjega, u traženju odgovora na životna pitanja, na sve radosti i iskušenja života. Ne znam kako zahvaliti, velika je radost koju osjećam.

Naš pogled i blagi osmijeh prenose veliki hvala Bogu i svim sestrama. Kako Te ne hvaliti, Gospodine Isuse!?!

s. Rosine Neema Kulimushi i s. Clémentine Munyerenkana Matabaro, *novakinje*

Gereza sio kaburi

Blizu ulaza u zloglasni zatvor u kojem ima puno zloće i nepravde nalazi se ploča s natpisom *Gereza sio kaburi*. Onaj tko je u prolazu ili slučajno zalutao, može pomisliti kako je to dobra tvrdnja, napisana da ju čitaju oni koji prolaze, jer u prijevodu znači: Zatvor nije grob. A mnogima koji su u njemu, zatvor je gori nego grob! To je mjesto mučenja, ispaštanja, izivljavanja. Ali tako nije bilo 21. rujna ove godine. Naime, taj je dan ostao u uspomeni

neizbrisiv, neponovljiv, nezaboravan jer su zatvorenici zaboravili svoje brige, tugu i žalost, te su prateći našeg Ivana, Jozefine, Kristine i Josipa došli moliti se i radovati.

Naime, Ivan je zatvorenik, vojnik s činom kapetana, koji već dugo, dugo *odležava* kaznu. Poganin. Jednog lijepog dana, došao je kapelanu zatvora rekavši da ne želi nastaviti živjeti takav život. Želi se promijeniti, ali radikalno, postati bolji, postati kršćanin, katolik. Najprije smo pomislili da je to odluka koja će iščeznuti. Međutim - nije. Upisao se Ivan na vjeronauk, pohađao ga vrlo rado i predano. I onda je došao trenutak koji je preobrazio njegov život: pozvao je ženu, djecu, obitelj. Skinuo sve vojničke počasti, činove, sagnuo glavu na koju je kapelan izlio blagoslovljenu vodu, izrekavši formulu sakramenta: *Ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga.*

Vrlo lijep i dirljiv čin, proživljen u dubokoj vjeri i poniznosti. Mi prisutni zahvaljivali smo Bogu za tu ljepotu. Ivan je tog dana kršten, pričesćen, krizman i vjenčan. Supruga je krizmana, a dvoje djece kršteno.

Na kraju drugačije čitاسmo natpis *Gereza sio kaburi.*

s. Mirabilis Višić

NAŠI POKOJNICI

S. M. Zvezdana Pera Bajan

Tvojim se vjernima, Gospodine, život mijenja, a ne oduzima; i pošto se raspadne dom ovozemnog boravka, stječe se vječno prebivalište na nebesima (Rimski misal).

Okrijepljena svetim sakramentima, dana 9. listopada 2019. u Zagrebu, u 66. godini života i 48. redovništva blago je u Gospodinu usnula naša sestra. Sprovod drage nam pokojnice bio je u petak 11. listopada u Splitu na groblju Lovrinac.

Ispraćaj s. Zvezdane iz zajednice na Jordanovcu

U sumrak dana 9. listopada ugasio se ovozemni život naše drage s. Zvezdane.

Tihi i iznenadni odlazak ostavio nas je zatečene, jer svatko tko je poznavao s. Zvezdanu znao je kakav borac je u svojoj bolesti bila, koliko je njezina vjera bila duboka i čvrsta, a želja za životom snažna i stalna. Nadali smo se da će i borba i želja još potrajati i da je rano za odlazak – ali u Božjim očima ona je navršila mjeru svojih dana.

U posljednjim danima često bismo je susretali u šetnji samostanskim hodnikom s krunicom u ruci, a na upit kako je radosno bi odgovarala: „Hvala Bogu, dobro sam!“ Rijetki su bili dani u kojima bi se potužila da nije baš najbolje. Snagu je crpila u euharistiji i štovanju sv. Ante i sv. Leopolda Mandića kojima se svakodnevno utjecala. Ni umor od poslova u kuhinji nije je sprječavao da bude prva u samostanskoj kapeli. Vjerujemo da će vjeru koju je živjela na zemlji nastaviti u punini živjeti u zajedništvu svetih kojima se svakodnevno utjecala.

Prema posljednjem zemaljskom počivalištu ispratile su je sestre jordanovačke zajednice i podružnica, rodbina i prijatelji. Euharistijsko slavlje predvodio je fra Ivan Maletić, župnik i gvardijan majke Božje Lurdske, u zajedništvu s trojicom subrača: fra Jurom Šimunovićem, fra Ivanom Marijom Đuzelom i fra Zvonimirom Brusačom sa Ksavera.

Draga naša s. Zvezdana, počivaj u miru.

s. Helena Rašić

Oproštajni govor provincijske predstojnice

U popodnevnim satima, 9. listopada 2019. u Zagrebu, u 66. godini života i 48. redovništva, preminula je naša draga s. Zvezdana Bajan. Potpuno svjesna da se ovozemaljskom životu bliži neminovni kraj, spremno i strpljivo je čekala trenutak svog susreta s Gospodinom.

S. Zvezdana, krsnim imenom Pera Bajan, rođena je 3. studenoga 1953. godine u Kijevu, od oca Stipana i majke Boje rođene Cicvarić. Bila je najstarije dijete u obitelji te ju je odmalena krasila vrlina brižne i osjećajne osobe. U petnaestoj godini Pera osjeća Božji poziv, te unatoč početnom protivljenju roditelja, 12. rujna 1968. godine odlazi u samostan u Split na Lovret. Samostanski red nije joj bio stran jer je već kod kuće živjela u tradicionalnom kršćanskom duhu u organiziranoj i primjernoj obitelji. Svaki se dan znalo što je čija dužnost i što se taj dan ima raditi.

U postulaturu je primljena 3. listopada 1970. godine u Splitu. Slijedeće godine uoči svetkovine Bezgrešnog začeca BDM, 7. prosinca, započinje kanonsku godinu novicijata i dobiva ime s. Zvezdana. Prve zavjete položila je 8. prosinca 1972., a doživotne 25. kolovoza 1977. godine u Splitu.

Nakon novicijata s. Zvezdana je poslana u Svetište Čudotvorne Gospe Sinjske gdje dvije godine obavlja domaćinske poslove (1972.-1974.). Nakon toga godinu dana djeluje kao kuharica u mirovnom domu Rupert Mayer Heim u Bad Tölz-u u Njemačkoj (1974.-1975.), a potom dvije godine u samostanu Male braće u Dubrovniku (1975.-1977.) gdje uz rad u kuhinji završava srednju ugostiteljsku školu. Nakon završene škole godinu dana djeluje u Zadru u nadbiskupskom sjemeništu Zmajević (1977.-1978.), zatim tri godine u samostanu Majke Božje Lurdske u Zagrebu (1978.-1981.), te po godinu dana u samostanu franjevac konventualaca na Svetom Duhu (1981.-1982.) i franjevac trećoredaca na Ksaveru (1982.-1983.). Kroz to vrijeme pojavljuju se prvi simptomi teške bolesti s kojom se borila do kraja života. Unatoč bolesti brižno je i s ljubavlju nastavila svoje poslanje deset godina u našem samostanu u Dubrovniku, Od Sigurate 13 (1983.-1993.), te u Zagrebu skoro do kraja svoga života, najprije godinu dana u Istarskoj 5 (1994.-1995.), a onda na Jordanovcu 55 gdje se preselila s ostalim sestrama.

S. Zvezdana je kroz svoje redovničko poslanje marljivo i samozatajno obavljala službu kuharice, koju je opaka bolest nekoliko puta prekidala. No, ona se svaki put nakon i najmanjeg zdravstvenog poboljšanja ohrabrena vraćala na svoj posao. Posebno je patila što svojoj obitelji nije mogla pomoći u njezi oko bolesnog oca. Zato ih je svaku večer telefonom nazivala da ih ohrabri, premda je i sama toliko puta trebala podršku i ohrabrenje. Vedre naravi i uvijek dobro raspoložena, govorila je o svojoj bolesti bez gorčine i tuge. Prepuštena Božjoj volji, uvijek je vjerovala u dobar ishod. Nažalost, teška je bolest uzela maha te je okončala njezin ovozemaljski život. Usrdno je molila Boga da je ne uzme prije njezine majke te ju je Milosrdni Otac uslišao i pozvao k sebi upravo na prvu godišnjicu majčina ukopa. Doista znakovito - u znaku Božje ljubavi i dobrote - kao i cijeli njezin život.

Draga s. Zvezdana, hvala ti što si nam svojim požrtvovnim životom vjerno svjedočila kako je u životu važno biti na putu nade, iako ti uz trpljenje i bolest nije bilo uvijek lako. Tvoja vjera, dobrota, hrabrost, vedrina i osjetljivost za druge, ostat će nam u trajnoj uspomeni.

Počivaj u miru Božjem!

Sestre naše Družbe

- S. M. Genoveva Kazmer**, živjela 90 godina, u Družbi 59 godina preminula 28. srpnja 2019., San Lorenzo
- S. M. Tadeja Mozetič**, živjela 70 godina, u Družbi 50 godina preminula 2. kolovoza 2019., Repnje
- S. M. Maristela Tul**, živjela 92 godine, u Družbi 61 godinu preminula 25. kolovoza 2019., Trst
- S. M. Rozarija Pečjak**, živjela 97 godina, u Družbi 66 godina preminula 6. listopada 2019., Novo Mesto
- S. M. Zvezdana Bajan**, živjela 66 godina, u Družbi 48 godina preminula 9. listopada 2019., Zagreb
- S. M. Cecilija Galić**, živjela 80 godina, u Družbi 63 godine preminula 16. listopada 2019., Mostar

Rodbina sestara

- Ljubica Kustura**, suradnica Krista Kralja, sestra s. Ljubomire, preminula 5. kolovoza 2019.
- Vlade Rašić**, otac naše s. Helene, preminuo 19. kolovoza 2019.
- Josip Marić**, brat s. Zdravke, preminuo 8. listopada 2019.

Zahvale

Dana 5. kolovoza 2019., na dan Gospe Snježne, zatvorila je svoje oči Ljubica Kustura, suradnica Krista Kralja. Toj sekularnoj zajednici pripadala je više od pedeset godina.

Jednostavna i tiha, bila je uporna u radu za djelo Božje na duhovnom i karitativnom polju. Od svoje rane mladosti Ljubica je čeznula za sve većom ljubavi svoga Učitelja Isusa, kojega je žarko ljubila. Kao djevojčica silno se radovala svakoj nedjelji i svetoj misi.

Došavši u grad za svojim dvjema starijim sestrama, zaposlila se kao tvornička radnica. Odmah se uključila u društvo djevojaka koje su bile članice *Gospine oaze*. Duhovnik tog društva bio je p. Drago Hartly, isusovac. Tu je u Ljubici sazrelo zvanje za posvećeni život. Oduševila se biti suradnica Krista Kralja. U spomenutoj ustanovi polaže svoje prve i doživotne zavjete

1972. godine. Tom prigodom je zapisala: „Rasplamti dušu mi Božanskom ljubavi, o Kralju mog srca, o Isuse!“

Po naravi je bila radosna pa je tu svoju radost prenosila na druge. Voljela je šalu te je u njezinu društvu bilo smijeha.

Nakon kratke bolesti, u svojoj osamdeset i petoj godini života, potpuno smirena i predana u Božju volju, bez bolova, preselila se u Vječnost svome Zaručniku Kristu Kralju! Otišla je svom Bogu kojem je vjerno i marno služila u braći i sestrama.

Zahvaljujem svima koji su moju sestru Ljubicu voljeli i bili uz nju u potrebi. Posebno hvala Blanki i svima onima koji su došli u Osijek na sahranu i za nju se pomolili. Zahvaljujem i mojim sestrama koje su se u molitvi i svetoj misi sjetile moje sestre Ljubice.

s. Ljubomira Kustura

Drage sestre,

tiho kako je i živo, 19. kolovoza 2019., preminuo je moj dragi tata: plemeniti čovjek, brižni suprug i otac.

Prihvaćajući s vjerom njegov odlazak, u ime moje obitelji zahvaljujem svakoj od vas za molitvu, izraze sućuti i ispraćaj našeg dragog pokojnika. Vjerujući da se *njegovim vjernima život samo mijenja, ne oduzima*, i moleći za pokoj njegove duše, preporučujemo ga i u vaše molitve.

Vaša s. Helena s obitelji

Moj brat Josip, posljednji mi je brat od trojice preminulih. Njegova nas je smrt teško pogodila. Dogodila se nenadano. Pao je i od posljedica preminuo.

U selu je bio poznat kao majstor koji zna popravljati poljoprivredne strojeve. Svima je izlazio u susret kad je trebalo. Kad se u našem selu gradila kapelica Sv. Leopolda Mandića, također je pomagao što je mogao. Sa svećenicima je bio u prijateljskim odnosima. Bio je pobožan, nedjeljom i blagdanom redovito je išao na misu. Sprovod mu je bio velik jer je bio poznat među ljudima.

U ime svoje i svoje obitelji, zahvaljujem svim sestrama i svećenicima koji su bili na sprovodu mog dragog brata, svima koji su nam iskazali sućut i pomolili se za njega.

Pokoj vječni, daruj mu, Gospodine!

s. Zdravka Marić

PRILOZI

Poruka pape Franje za Svjetski dan misijâ 2019.

Kršteni i poslani: Kristova Crkva u misiji u svijetu

Draga braćo i sestre,
od čitave sam Crkve zatražio da u mjesecu listopadu 2019. živi izvanredno razdoblje misijskog djelovanja u spomen na stotu godišnjicu apostolskog pisma *Maximum illud* pape Benedikta XV. (30. studenog 1919.). Proročka dalekovidnost njegova apostolskog prijedloga potvrdila mi je koliko je i danas važno obnoviti misijsko djelovanje Crkve te podvrći sudu, kroz prizmu evanđelja, njezino poslanje naviještanja evanđelja i donošenja svijetu spasenje Isusa Krista, umrlog i uskrslog.

Naslov ove poruke glasi jednako kao i tema Misijskog mjeseca listopada: *Kršteni i poslani: Kristova Crkva u misiji u svijetu*. Proslava ovog mjeseca pomoći će nam ponovno otkriti misijsku dimenziju naše vjere u Isusa Krista, vjere koja nam je besplatno dana kao dar na krštenju.

Naša sinovska pripadnost Bogu nije nikada pojedinačni, nego je uvijek crkveni čin: iz zajedništva s Bogom, Ocem, Sinom i Duhom Svetim, mi smo, zajedno s mnogom našom braćom i sestrama, rođeni na novi život. Ovaj božanski život nije proizvod koji se prodaje – mi ne provodimo prozelitizam – nego bogatstvo koje treba darivati, prenositi i naviještati: to je smisao poslanja.

Taj smo dar besplatno primili i besplatno ga dijelimo s drugima (usp. *Mt* 10,8), ne isključujući nikoga. Bog želi da se svi ljudi spase i prispiju spoznaji istine te iskuse njegovo milosrđe zahvaljujući Crkvi, sveopćem sakramentu spasenja (usp. *1 Tim* 2,4; DRUGI VATIKANSKI KONCIL, Dogm. konst. *Lumen gentium*, 48).

Crkva je u misiji u svijetu: vjera u Isusa Krista daje nam vidjeti sve stvari u pravome svjetlu omogućujući nam da promatramo svijet Božjim očima i srcem; nada nas otvara vječnim obzorima božanskog života kojeg smo uistinu dionici; ljubav, čiji nam je predokus dan u sakramentima i bratskoj ljubavi, potiče nas ići sve do nakraj svijeta (usp. *Mih* 5,3; *Mt* 28,19; *Dj* 1,8; *Rim* 10,18). Crkva u izlasku sve do nakraj svijeta zahtijeva stalno i trajno misijsko obraćenje. Koliki nam svetci, koliki muškarci i žene vjere svjedoče, pokazuju da je ta neograničena otvorenost, taj milosrdni izlazak moguć i ostvariv, jer je vođen ljubavlju i njezinim najdubljim značenjem kao dar, žrtva i besplatnost (usp. *2 Kor* 5,14-21)! Neka onaj koji propovijeda Boga bude Božji čovjek (usp. apost. pis. *Maksimum illud*).

To je zapovijed koja nas se izravno tiče: ja sam uvijek misija; ti si uvijek misija; svaki je krštenik i svaka krštenica misija. Onaj koji ljubi nikad ne miruje, nešto ga tjera da izlazi iz samoga sebe, privučen je i privlači druge, daruje se drugom i gradi odnose koji daju život. Za Božju ljubav nitko nije beskoristan ili beznačajan. Svaki od nas je jedna misija u svijetu, jer je plod Božje ljubavi.

Čak i ako moj otac i moja majka lažima, mržnjom i nevjernošću izdaju svoju ljubav, Bog nikada ne opoziva dar života. Od vječnosti je predodredio da sva njegova djeca budu dionici njegovoga božanskog i vječnog života (usp. *Ef* 1,3-6).

Ovaj nam se život daruje u krštenju, koje nam daje dar vjere u Isusa Krista pobjednika nad grijehom i smrću, preporuča nas na Božju sliku i sličnost i ucjepljuje nas u Kristovo tijelo, koje je Crkva. U tome smislu krštenje je dakle uistinu potrebno za spasenje jer nam jamči da smo, uvijek i svugdje, sinovi i kćeri u Očevoj kući, a nikada siročad, stranci ili robovi. Ono što je u kršćaninu sakramentalna stvarnost – čije je ispunjenje euharistija –, ostaje poziv i određenje svakog muškarca i žene u očekivanju obraćenja i spasenja. Krštenje je ispunjeno obećanje Božjeg dara koje čovjeka čini sinom u Sinu. Mi smo djeca naših roditelja po tijelu, ali u krštenju nam je dano prvotno očinstvo i istinsko majčinstvo: nitko ne može imati Boga za Oca ako nema Crkvu za majku (usp. sveti Ciprijan, *De catholicae unitate Ecclesiae*: PL 4,503 A).

Tako je u Božjem očinstvu i majčinstvu Crkve ukorijenjeno naše poslanje, jer je u krštenje utkano slanje koje je Isus izrazio u zapovijedi danoj nakon uskrsnuća: kao što je Otac poslao mene, ja šaljem vas ispunjene Duhom Svetim da pomirite svijet (*Iv* 20,19-23, *Mt* 28,16-20). Ovo poslanje je kršćaninova zadaća:

nikome se ne smije uskratiti navještaj da je pozvan biti posinovljeno dijete Božje i prepoznati svoje osobno dostojanstvo i intrinzičnu vrijednost svakog ljudskog života od začeća do prirodne smrti. Rašireni sekularizam, u kojem dolazi do agresivnog kulturalnog odbacivanja Božjeg očinstva u našoj povijesti, sprječava svako istinsko sveopće bratstvo koje se izražava u uzajamnom poštivanju život svakog ljudskog bića.

Bez Boga Isusa Krista svaka se razlika svodi na paklenu prijetnju koja sprječava svako bratsko prihvaćanje i plodonosno jedinstvo ljudskog roda.

Sveopće određenje spasenja, koje je Bog ponudio u Isusu Kristu, navelo je Benedikta XV. da pozove na nadilaženje svih nacionalističkih i etnocentričkih zatvorenosti odnosno sprege propovijedanja evanđelja s ekonomskim i vojnim interesima kolonijalnih sila.

U svome apostolskom pismu *Maximum illud* papa je podsjetio da sveopća misija Crkve zahtijeva da se izađe iz okvira isključive pripadnosti vlastitoj zemlji i vlastitome narodu. Otvaranje kulture i zajednice spasonosnoj novosti Isusa Krista zahtijeva nadilaženje svake neprilične etničke i crkvene introvertiranosti.

I danas su Crkvi potrebni muškarci i žene koji, po svojem krštenju, velikodušno odgovaraju na poziv da izađu iz vlastitoga doma, obitelji, zemlje, jezika i mjesne Crkve. Oni su poslani narodima, u svijet koji još nije preobražen sakramentima Isusa Krista i njegove svete Crkve. Naviještajući Božju riječ, svjedočeći evanđelje i slaveći život Duha, oni pozivaju na obraćenje, krste i nude kršćansko spasenje uz poštivanje slobode svake osobe, u dijalogu s kulturama i religijama narodâ kojima su poslani. *Missio ad gentes*, koji je uvijek prijeko potreban Crkvi, daje tako temeljni doprinos procesu stalnog obraćenja svijetu kršćana. Vjera u Isusovo uskrsnuće, poslanje u Crkvi primljeno na krštenju, zemljopisno i kulturno izlaženje iz sebe samoga i vlastitoga doma, potreba za spasenjem od grijeha i oslobođenjem od osobnog i društvenog zla, sve to zahtijeva poslanje koje doseže do samih krajeva zemlje.

Providonosna podudarnost s održavanjem Posebne sinode o Crkvama u Amazoniji omogućuje mi da stavim naglasak na to kako je poslanje koje nam je Isus povjerio darom svoga Duha još uvijek aktualno i prijeko potrebno za te zemlje i njihove narode.

Obnovljena Pedesetnica širom otvara vrata Crkve kako nijedna kultura ne bi ostala zatvorena u sebe samu i kako nijedan narod ne bi ostao izoliran, nego otvoren sveopćem zajedništvu vjere. Nitko ne smije ostati zatvoren u vlastito "ja", u autoreferencijalnost svoje etničke i vjerske pripadnosti. Isusovo uskrsnuće razbija uske granice svjetova, religijâ i kulturâ, pozivajući ih da rastu u poštivanju dostojanstva muškaraca i žena, prema sve dubljem obraćenju istini uskrsloga Gospodina koji svima daje istinski život.

U sjećanje mi dolaze riječi pape Benedikta XVI. izgovorene na početku susreta južnoameričkih biskupa u Aparecidi u Brazilu 2007. godine koje želim ovdje ponoviti kao da ih ja sam govorim: "Što je prihvaćanje kršćanske vjere značilo za narode Latinske Amerike i Kariba? Za njih je to značilo upoznati i prihvatiti Krista, nepoznatog Boga kojeg su njihovi preci, a da toga nisu bili ni svjesni, tražili u svojim bogatim vjerskim tradicijama. Krist je bio Spasitelj za kojim su tiho čeznuli. To je također značilo da su, zajedno s vodama krštenja, primili božanski život koji ih je učinio Božjim posinstvom i, k tome, da su primili Duha Svetoga koji je došao podariti njihove kulture bogatim plodovima, čisteći ih i razvijajući brojne klice i sjeme koje je utjelovljena Riječ stavila u njih, usmjeravajući ih putevima Evanđelja. [...] Božja Riječ, utjelovivši se u Isusu Kristu, postala je također povijest i kultura. Utopija povratka tome da se oživljava pretkolumbovske religije, odvajajući ih od Krista i sveopće Crkve, ne bi bio korak naprijed, nego korak natrag. To bi zapravo bilo nazadovanje prema povijesnom trenutku usidrenom u prošlosti" (*Govor na otvorenju zasjedanja*, 13. svibnja 2007.: *Insegnamenti* III, 1 [2007], 855-856).

Mariji našoj Majci povjeravamo poslanje Crkve. U jedinstvu sa svojim Sinom, od samog časa utjelovljenja, Blažena Djevica bila je u pokretu, pustila je da bude potpuno uključena u Isusovo poslanje, koje je podno križa postalo njezino vlastito: poslanje suradnje, kao Majke Crkve, u rađanju novih Božjih sinova i kćeri u Duhu i vjeri.

Želim zaključiti s nekoliko riječi o papinskim misijskim djelima, koja se već u *Maksimumu illudu* predlaže kao pomoćno sredstvo u misijskom poslanju. Papinska misijska djela izražavaju svoje služenje univerzalnosti Crkve kao globalna mreža koja pruža podršku Papi u njegovoj misijskoj zadaći molitvom, tom dušom misije, i dobrotvornošću kršćana iz cijeloga svijeta. Oni svojim priložima pomažu Papi u evangelizaciji partikularnih Crkava (Papinsko djelo za širenje vjere), u odgoju i izobrazbi mjesnoga klera (Papinsko djelo svetoga Petra apostola), u odgajanju misijske svijesti kod djece iz cijeloga svijeta (Djelo svetog djetinjstva) i oblikovanju misijske dimenzije vjere kršćanâ (Papinska misijska unija). Ponovno izražavajući svoju podršku ovim djelima nadam se da će izvanredni Misijski mjesec u listopadu 2019. pridonijeti obnovi njihova misijskog služenja mojoj službi.

Misionarima i misionarkama, kao i svima onima koji, snagom svoga krštenja, na bilo koji način sudjeluju u poslanju Crkve, od srca upućujem svoj blagoslov.

Iz Vatikana, 9. lipnja 2019., svetkovina Duhova

Aperuit illis

Apostolsko pismo u obliku motu propria Svetoga Oca Franje kojim se ustanovljuje Nedjelja Božje riječi

1. »Tada im otvori pamet da razumiju Pisma« (Lk 24, 45). To je bio jedan od posljednjih čina uskrsloga Gospodina prije njegova uzašašća. Ukazao se okupljenim učenicima, s njima je lomio kruh i otvorio im pamet da razumiju sveta Pisma. Tim razočaranim i prestrašenim ljudima objavljuje smisao pashalnoga otajstva, odnosno da je, prema vječnom Očevu namumu, Isus morao podnijeti muku i uskrsnuti od mrtvih da donese obraćenje i oprostjenje grijeha (usp. Lk 24, 26.46-47). Obećava zatim Duha Svetoga koji će im dati snage da budu svjedoci toga Otajstva spasenja (usp. Lk 24, 49).

Odnos između Uskrsloga Gospodina, zajednice vjernikâ i Svetoga pisma je od krajnje važnosti za naš identitet kao kršćana. Bez Gospodina koji nam otvara pamet nemoguće je duboko razumjeti Sveto pismo. No vrijedi i suprotno: bez Svetoga pisma događaji Isusova poslanja i njegove Crkve na ovome svijetu ostaju nerazumljivi. Sveti Jeronim je s pravom napisao: »Ne poznavati Pisma znači ne poznavati Krista« (*In Is.*, Proslov: PL 24,17).

2. Na završetku Izvanrednog jubileja milosrđa zatražio sam da se razmisli o tome da jedna »nedjelja... bude u cijelosti posvećena Božjoj riječi, kako bi se shvatilo neiscrpno bogatstvo sadržano u tom stalnom dijalogu između Gospodina i njegova naroda« (Apost. Pismo *Misericordia et misera*, 7). Posvetiti jednu nedjelju liturgijske godine Božjoj riječi može omogućiti Crkvi da iznova doživi kako uskrsli Gospodin otvara i za nas riznicu svoje riječi da uzmognemo biti u svijetu navjestitelji toga nepresušnog bogatstva. U vezi s tim vraćaju nam se u misli učenja svetog Efrema: »Tko je uopće kadar razumjeti, Gospodine, sve bogatstvo samo jedne od tvojih riječi? Mnogo je više onoga što nam promiče od onoga što možemo razumjeti. Mi smo poput žednih ljudi koji taže žeđ na nekom studencu. Tvoja riječ pruža toliko različitih aspekata, jednako kao što su brojna motrišta onih koji je proučavaju. Gospodin je obojio svoju riječ raznolikim ljepotama, tako da oni koji je proučavaju mogu kontemplirati ono što im je draže. On je u svojoj riječi sakrio sva blaga tako da svatko od nas može naći bogatstvo u onome što kontemplira« (Komentari na *Diatessaron*, 1, 18).

Ovim Pismom želim odgovoriti na mnoge zamolbe koje su mi pristigle od Božjeg naroda da se u čitavoj Crkvi u jedinstvu nakanâ slavi *Nedjelja Božje riječi*. Već je postalo uvriježeno da kršćanska zajednica odvaja trenutke za razmišljanje o važnosti koju Božja riječ zauzima u svakodnevnome životu. U raznim mjesnim Crkvama poduzete su brojne inicijative kako bi Sveto pismo postalo sve dostupnije vjernicima, tako da u njima poraste zahvalnost za tako velik dar te se predano trude živjeti ga u svakodnevici i dosljedno ga i odgovorno svjedočiti.

Drugi vatikanski sabor je dogmatskom konstitucijom *Dei Verbum* dao veliki poticaj za ponovno otkrivanje riječi Božje i taj tekst zaslužuje da se stalno nad njim razmišlja i da ga se živi. U toj je konstituciji jasno izložena narav Svetoga pisma, njegovo prenošenje s naraštaja na naraštaj (Drugo poglavlje), njegovo božansko nadahnuće (Treće poglavlje) koje obuhvaća Stari i Novi zavjet (Četvrto i Peto poglavlje) i njegova važnost za život Crkve (Šesto poglavlje). Ne bi li unaprijedio to učenje Benedikt XVI. je 2008. godine sazvao sinodu na temu "Riječ Božja u životu i poslanju Crkve" nakon koje je napisao apostolsku pobudnicu

Verbum Domini koja je prijeko potrebna pouka za naše zajednice[1]. U dokumentu se posebno produbljuje performativnu narav Božje riječi, osobito u bogoslužju u kojem dolazi do izražaja njezin izrazito sakramentalni značaj.[2]

Dobro je stoga da u životu našega naroda nikada ne nestane tog odlučnog odnosa sa živom riječi koju se Gospodin nikada ne umara upućivati svojoj Zaručnici, kako bi ona mogla rasti u ljubavi i svjedočenju vjere.

3. Određujem stoga da III. nedjelja kroz godinu bude posvećena slavljenju, razmišljanju i širenju Božje riječi. *Nedjelji Božje riječi* pripast će tako pravo mjesto u razdoblju u godini u kojem smo pozvani na jačanje vezâ sa Židovima te na molitvu za jedinstvo kršćana. Nije riječ o pukoj vremenskoj podudarnosti: slavljenje *Nedjelje Božje riječi* očituje ekumensku vrijednost zato što onima koji slušaju Sveto pismo pokazuje put kojim valja ići kako bi se prispjelo istinskom i čvrstom jedinstvu.

Zajednice će iznaći način da tu *Nedjelju* proslave kao svečani dan. Bit će, međutim, važno da se na euharistijskom slavlju Sveto pismo postavi na vidljivo mjesto, kako bi se pred pukom očitovalo normativnu vrijednost koju posjeduje Božja riječ. Bit će posebno prikladno na tu nedjelju jasno istaknuti značaj navještaja Gospodnje riječi, a u homiliji naglasiti čast koju smo joj dužni iskazivati. Biskupi mogu te nedjelje predsjedati slavljem uvođenja u službu lektorata ili povjeravanja slične službe, kako bi se dozvalo u svijest važnost naviještanja Božje riječi u liturgiji. Bitno je, naime, da se učini sve kako bi se neke vjernike pripremlilo da budu istinski navjestitelji riječi uz odgovarajuću pripremu, što se već uvrijedilo kod akolitata ili uvođenja u službu izvanrednih djelatelja svete pričesti. Jednako tako, župnici će moći pronaći načine da Bibliju, ili neku od biblijskih knjiga, razdijele čitavom vjerničkom zboru, kako bi se time jasno pokazalo koliko je važno nastaviti u svakodnevnom životu čitati Sveto pismo, temeljito ga proučavati i moliti uz njega, s posebnim referiranjem na *lectio divina*.

4. Povratak Izraelskog naroda u domovinu nakon babilonskog izgnanstva obilježeno je, i to je vrlo znakovito, javnim čitanjem knjige Zakona. Biblija nam u Knjizi Nehemijinoj daje dirljivi opis toga trenutka. Narod se okupio u Jeruzalemu na trgu pred Vodenim vratima da sluša Zakon. Taj je narod bio rasut prilikom protjerivanja sa svoje zemlje, ali sada se okupio »kao jedan čovjek« oko Svetoga pisma (*Neh 8, 1*). Narod je »pozorno slušao« dok se sveta knjiga čitala (*Neh 8, 3*), znajući da će u tim riječima otkriti smisao svog proživljenog iskustva. Reakcija na navještaj tih riječi bila je ganutost i plač: »I [leviti] čitahu iz knjige Božjeg zakona po odlomcima i razlagahu smisao da narod može razumjeti što se čita. Potom namjesnik Nehemija, i svećenik i književnik Ezra, i leviti koji poučavahu narod rekoše svemu narodu: "Ovo je dan posvećen Jahvi, Bogu vašemu! Ne tugujte, ne plaćite!" [...] "Ne žalostite se: radost Jahvina vaša je jakost"« (*Neh 8, 8-10*).

U tim je riječima sadržano veliko učenje. Biblija ne može biti samo baština nekih, a još manje zbirka knjiga za nekolicinu povlaštenih. Često se javljaju tendencije u kojima se pokušava monopolizirati i ograničavati sveti tekst na neke krugove ili odabrane skupina. Toga ne smije biti. Biblija je knjiga naroda Gospodnjeg koji u njezinu slušanju prelazi s raspršenosti i podjele na jedinstvo. Riječ Božja ujedinjuje vjernike i čini ih jednim narodom.

5. U tome jedinstvu, koje je plod slušanja, pastiri u prvom redu imaju veliku odgovornost tumačenja i omogućavanja svima da shvate Sveto pismo. Budući da je to knjiga naroda, oni koji su pozvani biti služitelji riječi moraju osjetiti snažnu potrebu da je učine dostupnom svojoj zajednici.

Nadasve homilija ima sasvim posebnu ulogu, jer posjeduje »gotovo sakramentalan karakter« (Evangelii gaudium, 142). Pomaganje ljudima dublje proniknuti u Božju riječ jednostavnim i jezikom prilagođenim slušateljima omogućuje svećeniku da im pomogne otkriti također »ljepotu slikâ koje je Gospodin koristio da ljude potakne da čine dobro« (ibid.). Ovo je pastoralna prilika koju se ne smije propustiti!

Za mnoge je naše vjernike to jedina prigoda koja im se pruža da vide ljepotu Božje riječi, i to s obzirom na njihov svakodnevni život. Potrebno je, dakle, posvetiti dovoljno vremena pripremi homilije. Tumačenje svetih čitanja ne može se improvizirati. Od nas se propovjednika, radije, traži da ne držimo preduge i premudre homilije ili govorimo o temama koje nemaju veze s istima. Kad se izdvoji vremena za molitvu i meditiranje nad svetim tekstom, može se govoriti iz srca i tako doprijeti do srca onih koji slušaju, tako da se izrazi ono što je bitno i što može uroditi plodom. Ne smijemo se nikada umoriti posvetiti vrijeme i molitvu Svetom pismu, tako da ono bude primljeno »ne [kao] riječ ljudska, nego kakva uistinu jest, riječ Božja koja i djeluje u vama, vjernicima« (1 Sol 2, 13).

Dobro je i da katehete, u svojoj službi pomaganja drugima rasti u vjeri, osjete prijeku potrebu za osobnom obnovom kroz temeljito upoznavanje i proučavanje Svetoga pisma, što će im omogućiti da potpomognu istinski dijalog između onih koji ih slušaju i Božje riječi.

6. Prije nego će doći svojim učenicima, zaključanima u kući, i otvoriti im pamet da razumiju Sveto pismo (usp. Lk 24, 44-45), Uskrsli se ukazao dvojici od njih na putu iz Jeruzalema za Emaus (usp. Lk 24, 13-35). Izvješće svetoga Luke bilježi da se to dogodilo na sam dan njegova uskrsnuća, to jest u nedjelju. Ta dvojica učenika razgovaraju o posljednjim događajima Isusove muke i smrti. Njihovo putovanje u znaku je tuge i razočaranja zbog Isusove tragične smrti. Nadali su se da je On Mesija osloboditelj, ali umjesto toga našli su se suočeni sa sablazni križa. Sâm se Uskrsli neprimjetno približava učenicima i pridružuje im se na putu, ali oni ga ne prepoznaju (usp. r. 16). Na putu im Gospodin postavlja pitanja i, shvativši da nisu shvatili smisao njegove muke i smrti, naziva ih »bezumnima i srca spora« (r. 25) i »počevši tada od Mojsija i svih proroka, protumači im što u svim Pismima ima o njemu« (r. 27). Krist je prvi egzeget! Ne samo da je u Starome zavjetu unaprijed nagoviješteno ono što će on ostvariti, nego je i On sâm želio biti vjeran toj riječi kako bi očitovao jedinstvenu povijest spasenja koja u Kristu ima svoje ispunjenje.

7. Biblija, kao Sveto pismo, govori, dakle, o Kristu i naviješta ga kao onoga koji mora proći kroz patnju da bi ušao u slavu (usp. r. 26). Ne samo dio, nego sve Pismo govori o Njemu. Bez Pisma njegova se smrt i uskrsnuće ne mogu ispravno razumjeti. Zato se u jednoj od najstarijih ispovijesti vjere naglašava da »Krist umrije za grijeha naše po Pismima; bi pokopan i uskrišen treći dan po Pismima; ukaza se Kefi« (1 Kor 15, 3-5). Budući da Sveto pismo govori o Kristu, omogućuje nam vjerovati da njegova smrt i uskrsnuće nisu nešto što pripada mitologiji, nego povijesti i u središtu su vjere njegovih učenika.

Duboka je veza što povezuje Sveto pismo i vjeru vjernikâ. Budući da vjera dolazi po slušanju, a slušanje je usredotočeno na Kristovu riječ (usp. Rim 10, 17), iz toga proizlazi neodoljiv i važan poziv: vjernici su dužni pažljivo slušati riječ Gospodnju i u bogoslužnom činu i u osobnoj molitvi i razmišljanjima.

8. "Putovanje" Uskrsloga s učenicima iz Emausa završava objedom. Tajanstveni Putnik prihvaća ustrajnu zamolbu koju mu upućuju dvojica učenika: »Ostani s nama jer zamalo

će večer i dan je na izmaku!» (Lk 24, 29). Sjedaju za stol, a Isus uzima kruh, blagoslivlja ga, lomi i pruža im. U tom trenutku im se otvaraju ga oči i oni ga prepoznaju (usp. r. 31).

Iz toga prizora jasno razabiremo koliko je neraskidiva veza između Svetog pisma i Euharistije. To je ono što uči Drugi vatikanski sabor: »Crkva je uvijek častila božanska Pisma kao i samo Gospodinovo Tijelo jer ona – iznad svega u svetom bogoslužju – ne prestaje uzimati i vjernicima pružati kruh života sa stola kako Božje riječi tako i Kristova Tijela« (*Dei Verbum*, 21).

Redovito čitanje Svetoga pisma i slavljenje Euharistije omogućuju nam da sebe promatramo kao dio jedne cjeline. Kao kršćani jedan smo narod koji putuje kroz povijest, snažen prisutnošću Gospodina u našoj sredini koji nam govori i hrani nas. Dan posvećen Bibliji ne želi biti "jednom na godinu", nego jednom za čitavu godinu, jer nam je prijeko potrebno rasti u dobrom poznavanju i ljubavi prema Svetom pismu i Uskrslome koji ne prestaje lomiti riječ i kruh u zajednici vjernikâ. Zato nam je potrebno ući u prisni odnos sa Svetim pismom; u suprotnom naša će srca ostati hladna, a oči zatvorene, pogođeni, kakvi već jesmo, bezbrojnim oblicima sljepoće.

Sveto pismo i sakramenti neraskidivo su povezani. Kad se u sakramente uvodi i kad ih se prikazuje u svjetlu Božje riječi, oni se sve zornije pokazuju kao cilj hoda kojim sâm Krist otvara ljudima pamet i srce da prepoznaju njegovo spasiteljsko djelovanje. Uvijek bismo, i u vezi s tim, trebali imati na umu učenje iz Knjige Otkrivenja u kojoj se uči da Gospodin stoji na vratima i kuca. Ako tko poslušâ njegov glas i otvori mu, On ulazi da večera s njim (usp. 3, 20). Krist Isus kuca na naša vrata riječima Svetoga pisma. Ako slušamo i otvorimo vrata uma i srca, tada ulazi u naš život i ostaje s nama.

9. U Drugoj poslanici Timoteju, koja na stanoviti način predstavlja njegovu duhovnu oporuku, sveti Pavao preporučuje svome vjernom suradniku da se neprestano utječe Svetom pismu. Apostol je uvjeren da »sve Pismo bogoduh, korisno je za poučavanje, uvjeravanje, popravljânje, odgajânje u pravednosti« (3, 16). Ta Pavlova preporuka Timoteju predstavlja temeljno polazište od kojeg koncilski konstitucija *Dei Verbum* pristupa velikoj temi nadahnuća Svetoga pisma. Iz toga temelja izlaze napose na vidjelo *spasiteljska svrha*, *duhovna dimenzija* i *načelo utjelovljenja* Svetoga pisma.

Dozivajući prije svega Pavlovu preporuku Timoteju, u *Dei Verbum* se naglašava da »mora se dosljedno ispovijedati da knjige Pisma čvrsto, vjerno i bez zablude naučavaju istinu za koju je Bog, htio da radi našega spasenja bude zapisana u Svetim pismima« (br. 11). Budući da ova poučavaju s ciljem spasenja po vjeri u Krista (usp. 2 Tim 3, 15), istine sadržane u njima služe za naše spasenje. Biblija nije zbirka povijesnih knjiga ili vijesti, nego je u potpunosti usmjerena na cjelovito spasenje osobe. Neosporna povijesna ukorijenjenost knjiga sadržanih u svetome tekstu ne smije dovesti do toga da se zaboravi tu prvobitnu svrhu: naše spasenje. Sve je usmjereno tom cilju utkanom u samoj naravi Biblije koja je sastavljena kao povijest spasenja u kojoj Bog govori i djeluje kako bi išao ususret svim ljudima i spasio ih od zla i smrti.

Da bi postiglo tu spasenjsku svrhu, Sveto pismo po djelovanju Duha Svetoga čini to da ljudske riječi napisane na ljudski način postaju Božja riječ (usp. *Dei Verbum*, 12). Uloga Duha Svetoga u Svetome pismu od temeljne je važnosti. Bez njegova djelovanja, uvijek bi vrebala opasnost da ostanemo ograničeni isključivo na pisani tekst. Time bi se lako utrlo put fundamentalističkom čitanju kojega se treba kloniti ako se ne želi izdati nadahnuti,

dinamički i duhovni značaj svetoga teksta. Kao što podsjeća Apostol: »slovo ubija, a Duh oživljuje« (2 Kor 3, 6). Duh Sveti, dakle, pretvara Sveto pismo u živu Božju riječ, koju se živi i prenosi u vjeri njegova svetog naroda.

10. Djelovanje Duha Svetoga ne odnosi se samo na oblikovanje Svetoga pisma, nego djeluje i u onima koji Božju riječ slušaju. U tome su smislu poučne riječi koncilskih otaca: Sveto pismo treba »čitati i tumačiti u istom Duhu u kojem je napisano« (*Dei Verbum*, 12). Božja objava dostiže svoju potpunost i puninu u Isusu Kristu; Duh Sveti, međutim, ne prestaje djelovati. Djelovanje Duha ne smije se svoditi samo na božansko nadahnuće Svetoga pisma i njegove različite pisce jer ga se time ograničava. Trebamo, dakle, imati povjerenja u djelovanje Duha Svetoga koji nastavlja na svoj poseban način pružati nadahnuće kad Crkva naučava Sveto pismo, kad ga učiteljstvo autentično tumači (usp. *ibid.*, 10) i kad ga svaki vjernik čini normom svog duhovnog života. U tome smislu možemo razumjeti riječi koje je Isus uputio svojim učenicima kad su mu potvrdili da sada razumiju značenje njegovih prisposoba: »Stoga svaki pismoznanc upućen u kraljevstvo nebesko sličan je čovjeku domaćinu koji iz svoje riznice iznosi novo i staro« (*Mt* 13, 52).

11. U *Dei Verbum*, na kraju, precizira se da »Božje su riječi izrečene ljudskim jezicima, postale slične ljudskom govoru, kao što je nekoć Riječ vječnoga Oca, uzevši slabo ljudsko tijelo, postala slična ljudima« (br. 13). Drugim riječima, utjelovljenje Božje Riječi daje oblik i značenje odnosu između Božje riječi i ljudskog jezika s njegovim povijesnim i kulturnim uvjetovanostima. U tome događaju se oblikuje predaja koja je također Božja riječ (usp. *ibid.*, 9). Često se javlja opasnost da se Sveto pismo dijeli od predaje, ne shvaćajući da su oni zajedno jedan jedini izvor Objave. Pismeni značaj ovog prvog nimalo ne umanjuje činjenicu da je to u potpunosti živa riječ; jednako tako, živa predaja Crkva, koja neprestano prenosi tu riječ kroz stoljeća iz naraštaja u naraštaj, posjeduje tu svetu knjigu kao »vrhovno pravilo njezine vjere« (*ibid.*, 21). Uostalom, prije nego što je postalo pisani tekst, Sveto pismo je predavano usmeno i održavano živom vjerom naroda koji ga je usred mnogih drugih naroda prepoznavao kao svoju povijest i izvor svojega identiteta. Biblijska se vjera temelji dakle na živoj riječi, a ne na knjizi.

12. Kad se Sveto pismo čita u istome Duhu u kojem je i napisano, ostaje uvijek novo. Stari zavjet nikada ne stari kad postane dijelom Novoga jer je sve preobraženo jednim Duhom koji ga nadahnjuje. Sveti tekst u cjelini ima proročku ulogu: ona se ne odnosi na budućnost, nego na sadašnjost onoga koji se hrani tom riječju. Sâm Isus to jasno kaže na početku svoje službe: »Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima« (*Lk* 4, 21). Onaj tko se hrani Božjom riječju svaki dan postaje, poput Isusa, suvremenik ljudi koje susreće; nije u napasti da padne u besplodne nostalgije za prošlošću niti u sablasne utopije u svezi s budućnošću.

Sveto pismo vrši svoje proročko djelovanje prije svega u odnosu na one koji ga slušaju. Ono je ujedno i slatko i gorko. Vraćaju nam se u vezi s tim u misli riječi proroka Ezekielu kad mu je Gospodin zapovjedio da pojede svitak: »bijaše mi u ustima sladak kao med« (3, 3). Ivan evanđelist, također, na otoku Patmosu, doživljava isto Ezekielovo iskustvo jedenja svitka, ali dodaje još nešto podrobnije: »bijaše mi u ustima kao med slatka, ali kad je progutah, zagorči mi utrobu« (*Otk* 10, 10).

Slatkoća Božje riječi potiče nas da je dijelimo sa svima onima s kojima se susrećemo u svome životu kako bismo izrazili sigurnu nadu koju ona sadrži (usp. *1 Pt* 3, 15-16). Njegova gorčina, s druge strane, često je plod svijesti o tome koliko nam je teško tu riječ dosljedno

živjeti ili našeg osobnog iskustva kad je vidimo odbačenu jer je se ne smatra vrijednom da dadne smisao životu. Ne smijemo zato Božjoj riječi pristupati kao po navici, nego se moramo njome hraniti kako bismo prepoznali i u potpunosti živjeli svoj odnos s Bogom i s našom braćom i sestrama.

13. Još jedan izazov koji dolazi od Svetog pisma jest onaj koji se odnosi na ljubav. Božja riječ neprestano doziva u svijest milosrdnu ljubav Oca koji od svoje djece traži da žive u ljubavi. Isusov život je potpuni i savršeni izraz te Božje ljubavi koja ništa ne zadržava za sebe, već samu sebe bespridržajno svima pruža. U prisposobi o Lazaru nalazimo vrijednu uputu. Kad i Lazar i bogataš umru, ovaj potonji, vidjevši siromaha u Abrahamovom krilu, moli da se Lazara pošalje njegovoj braći da ih upozori da ljube svoga bližnjega kako bi izbjegli da i njih snađu patnje koje on podnosi. Abrahamov odgovor glasi: »Imaju Mojsija i Proroke! Njih neka slušaju!« (Lk 16, 29). Slušati Sveto pismo kako bi se u djelo provodilo milosrđe: to je veliki izazov koji se postavlja pred nas u životu. Božja riječ je kadra otvoriti nam oči i omogućiti nam otrgnuti se od individualizma koji vodi do obamrlosti i čini naš život neplodnim. Ona širom otvara put dijeljenja i solidarnosti.

14. Jedna od najvažnijih zgoda vezanih uz Isusov odnos s njegovim učenicima jest Preobraženje. Isus zajedno s Petrom, Jakovom i Ivanom uzlazi na goru na molitvu. Evanđelisti nam govore kako su Isusovo lice i odjeća postali blistavo bijeli dok su dva čovjeka s njim razgovarala: bili su to Mojsije i Ilija, koji uosobljuju Zakon odnosno Proroke, to jest Sveto pismo. Petrova reakcija na ovaj prizor bila je puna radosnog čuđenja: »Učitelju, dobro nam je ovdje biti. Načinimo tri sjenice: jednu tebi, jednu Mojsiju, jednu Iliji« (Lk 9, 33). U tome času zasjenjuje ih oblak i učenike obuzima strah.

Preobraženje podsjeća na blagdan Sjenica, kada su Ezra i Nehemija čitali sveti tekst narodu nakon povratka iz izgnanstva. Ono je istodobno predokus Isusove slave gdje se učenike priprema za sablazan muke: Božju slavu evocira također oblak koji obavija učenike kao simbol Gospodinove prisutnosti. Slično se preobraženje događa i sa Svetim pismom koje nadilazi samo sebe kad hrani živote vjernikâ. Kao što se podsjeća u *Verbum Domini*: »U ponovnom otkrivanju povezanosti između različitih pisamskih smislova postaje ključno uočavanje prijelaza između slova i duha. Nije riječ o automatskom i spontanom prijelazu; potrebno je, radije, nadilaženje slova« (br. 38).

15. Na putu prihvaćanja Božje riječi u naša srca prati nas Gospodinova Majka koja je nazvana blaženom jer je povjerovala da će se ispuniti ono što joj je Gospodin rekao (usp. Lk 1, 45). Marijino blaženstvo prethodi svim blaženstvima koje je Isus proglasio za siromašne, ožalošćene, krotke, mirotvorce i one koji su progonjeni, jer je to prijeko potreban uvjet za svako drugo blaženstvo. Nijedan siromah nije blažen zato što je siromašan; postaje to ako poput Marije vjeruju u ispunjenje Božje riječi. Na to podsjeća veliki učenik i učitelj Svetoga pisma, sveti Augustin: »Netko iz mnoštva, obuzet oduševljenjem, povikao je: "Blažena utroba koja te nosila", a Isus je odgovorio: "Još blaženiji oni koji slušaju riječ Božju i čuvaju je!". Kao da želi reći: moja majka, koju nazivaš blaženom, blažena je upravo zato što čuva Božju riječ. Ne zato što je u njoj Riječ postala tijelom i prebivala među nama, nego zato što čuva tu istu Božju riječ po kojoj je stvorena i koja se u njoj utjelovila« (*Traktat o Ivanovom Evanđelju*, 10, 3).

Neka Nedjelja Božje riječi pomogne Božjem narodu rasti u pobožnom i revnom dubokom upoznavanju sa Svetim pismima kao što je sveti pisac podučavao još od drevnih vremena: »Jer, riječ je posve blizu tebe, u tvojim ustima i u tvome srcu da je vršiš« (Pnz 30, 14).

Dano u Rimu, pri Svetom Ivanu Lateranskom, 30. rujna 2019.

Liturgijski spomen svetoga Jeronima na početku 1600. godišnjice njegove smrti.

[1] Usp AAS 102 (2010), 692-787.

[2] »Sakramentalnost Riječi može se tako razumjeti po analogiji Kristove stvarne prisutnosti pod posvećenim prilikama kruha i vina. Pristupanjem oltaru i sudjelovanjem u euharistijskoj gozbi mi stvarno primamo tijelo i krv Kristovu. Naviještanje Riječi Božje u liturgijskom slavlju uključuje priznavanje da je sam Krist nazočan i da se obraća nama kako bi bio prihvaćen« (*Verbum Domini*, 56).

Izdaje:
Provincijalat Provincije Presvetoga Srca Isusova
školskih sestara franjevaka Krista Kralja
21000 Split, Lovretska 9
Tel.: 021/ 319-805
Faks: 021/ 319-358

E-mail:
ssf.odjeci@gmail.com
skolske-sestre-franjevke@st.ht.hr

web:
skolske-sestre-franjevke.hr

Odgovara:
s. Andrea Nazlić

Uredništvo:
s. Karolina Bašić
s. Diana Dolić
s. Natanaela Radinović
s. Mirjana Puljiz

Naslovnica:
s. Karolina Bašić

Oblikovanje:
Silvio Družević

Tisak:
Jafra-print d.o.o.

